

J
O
S
E
F

Š
L
E
C
H
T
A

SLUŽBA OLTÁŘE

(Příručka pro ministranty)

DÍL I.

SLUŽBA OLTÁŘE

SLUŽBA OLTÁŘE

Příručka pro ministranty.

Díl I.

Sestavil Josef Šlechta.

Nákladem vlastním. • Knih­tiskárna V. A. Vím­r a spol., dř. Budovicia,
Č. Budějovice.

Schváleno kapitulním Ordinariátem v Č. Budějovicích

21. VII. 1947; č. 5155.

MILÝ CHLAPČE!

Dostáváš do rukou knížečku, která ti otevře tajemství služby oltáře a ukáže, jaký musíš být, abys byl správným ministrantem, sluhou Krále nebes i země. Dvě přání mám, když ti ji dávám do rukou:

1) abys poznal, jak jedná a žije správný služebník tajemství Božích — proto ti tato příručka bude ukazovat cestu správné služby oltáře a bude se snažit udržovat onen oheň, se kterým jsi po prvé přistupoval, abys sloužil Pánu u oltáře . . .

2) abys také všechno, co poznáš a čemu se naučíš, ve svém životě uplatňoval . . .

Věřím, že mě nezklameš!

Nuže, s chutí k dalším stránkám!

Pro nepřátele cizích slov.

Kdo ví, co znamená slovíčko audience ? *) ¹⁾

Audience. — Kdysi slovíčko neznámé a dnes již každý chlapec ví, co znamená. Na příklad: Půjдете k panu presidentovi. Až to budete někomu vyprávět, neřeknete, že jdete na návštěvu k panu presidentovi, nýbrž, že máte audienci u pana presidenta! A taková audience není jen tak jednoduchou věcí. Sami víte, jak před návštěvou někoho vznešenějšího maminka uklízí, připraví čisté šaty a řekne: Ať se chováš slušně! A pak přijde třeba jen strýček a nechá ti při rozloučení u maminky pětikorunu na zmrzlinu, (kterou stejně maminka nakonec dá do kasy!) Kdo jde k panu presidentovi, musí mít správný společenský oblek, řádně svou návštěvu ohlásit, přijít včas, slušně upravený, zachovat předepsaný řád, dobu, která byla návštěvě vyměřena.

Tomu se říká audience. — A kdo z vás by mi řekl, proč o tom všem píší v knížečce pro ministranty?

Ale jděte, tohle přece uhádnete docela jistě!

Audience u Krále Králů . . .

Ministrant, který přistupuje k oltáři a slouží Kristu Pánu, koná **audienci** u Pána nejvznešenějšího. To je, chlapci, také taková audience a jistě mi dáte za pravdu, když řeknu: Na takovou se musíme co nejlépe připravit a správně ji vykonat. Na návštěvě u vznešených lidí snad stačí zachovat pouze vnější předpisy, ale kdo jde ke Králi ve svatostánku, ten musí přinést i **srdce čisté!**

*) Poznámky označené malými čísly jsou uvedeny na konci knihy.

Kdo z vás má misálek (a to jistě téměř všichni), ví, jak se kněz skloněn nad oltář před posledním evangeliem modlí tuto modlitbu: „Nechť se ti líbí, svatá Trojice, služba poddanosti mé...” Tato slova by měla být začáteční modlitbou každé naší služby Nejvyššímu: „Nechť se ti líbí, Pane, služba poddanosti mé!”

První myšlenka bude na Pána Boha, v Jehož přítomnosti a Jemuž jakožto svrchovanému Pánu a Stvořiteli svému konáme tuto službu. Jemu se musí líbit! Není snad třeba, abych zde psal o ministrantech, kteří projevují radostnou ochotu k ministrování jen tehdy, když možno očekávat za úkon slušný honorář, nechci mluvit ani o těch, kteří přicházejí k oltáři z donucení rodičů, ani o těch, kterým je oltář poslední možností, kde by ukázali své krásné vlasy...

Ne — naše služba bude službou **Bohu!**

Pod lupou.

Co jsem si s ní nahrál! Zvětšovala listy stromů a proměňovala paprsek slunce v plamen! — Podívejte se někdy, chlapci, lupou na rovnou čáru svého rysu. Uvidíte, že bude klikatá... Proto také všichni pracovníci v jemné mechanice, v hodinářství a pod., pracují ustavičně s lupou, aby mohli kontrolovat přesnost své práce!

Také v liturgii a při ministrování je přesnost důležitou vlastností všech našich úkonů. A jako se musí kněz řídit při mši sv. určitými pravidly (rubrikami), tak i ministrant je vázán předpisy, podle nichž se má řídit! Snažte se vždy všechny zachovat, ne ovšem se strachem, uděláte-li to dobře, neboť takový strach přinese pravý opak, ale s úmyslem, že chcete ministrovat tak, jak je

předepsáno. Jak by to bylo pěkné, kdyby se všude — aspoň po celé naší vlasti ministrovalo stejně! A zatím vidíme v každém kostele jiný způsob ministrování. Ne-divte se tomu: Jsou chlapci, kteří se ani prostou ministranci nenaučí. A pak ministrantské předpisy dosud nejsou tak přesně vypracovány jako kněžské. V této příručce je vykládáme podle misálku, výnosů římských kongregací, a podle výkladu význačných autorů starší i nejnovější doby. (V poznámkách na konci knížečky uvádíme citáty. Neplatí ani tak vám, chlapci, jako spíše velebným pánům. Nemusíte se tedy jimi nikterak znepokojovat, nebudete-li snad rozumět).

Představte si, že by měl někdo možnost dívat se na vaše ministrování nějakou lupou. Co by asi uviděl? Či snad stačí i pohled bez lupy, aby prohlásil: „Docela nic to neumí!“

Jsem spokojen, když slyším v duchu vaši odpověď: „Už budu ministrovat přesně!“

„To je slušný chlapec!“

Já vím, že žádný pořádný kluk mnoho nedá na lidské řeči, ale taková pochvala: „To je slušný chlapec,“ blaží každého. Slušný chlapec není nějaká bačkora, nemyslete si, i on se dovede smát a dovede se smát ještě radostněji než ti druzí, poněvadž jeho radost je radostí čistou! Nesmíme býti hrubí, slušnost a uctivost otevírá lidská srdce.

Také k Bohu, který je přece naším nejvyšším Pánem, se musíme chovat **uctivě**. A tato úcta je dvojí: Vnější a vnitřní. Mezi lidmi snad dostačí úcta pouze vnější (ale ne mezi křesťany!), avšak úcta k Bohu musí

VENKOVSKY KOSTEL.

Příbytek Tvého Pána.

být v první řadě úctou **vnitřní**, která vychází z pokorné oddanosti, z pevné víry a vroucí lásky! Také podle uctivého chování **vnějšího**, které pramení z vnitřní úcty, se pozná správný ministrant. Tato úcta se projevuje nejen v pokleknutích, znameních sv. kříže atd., t. j. v úkonech, jimiž vzdáváme úctu Bohu, ale i v úkonech — ve službě knězi. Nezapomínejte, že kněz je zástupcem Božím a v mnohých úkonech jakoby Kristus sám. (Proměňuje slovy: Toto je tělo mé!) Chovejte se ke knězi uctivě i mimo chrám, aby bylo vidět, že svou úctu k Bohu i k jeho zástupci na zemi myslíte vážně!

Tak a nyní ruku na srdce:

Jak jste se chovali dosud?

Jak to vypadá u vás v sakristii? — Vždyť vedle v chrámě sídlí **Bůh!!!**

To je pro staré babičky!

Co? — Počkejte, ještě nevím, oč vlastně jde. Nedávno jsem tuto větu slyšel od jakéhosi chlapce. Když jsem se pak zeptal, co je pro staré babičky v domněni, že snad nějaký zvláštní čaj nebo posilující víno, odpověděl: „Inu — modlit se!“ — Ba, dosud jsou takoví chlapci, i ministranti, kteří se domnívají, že být zbožný je pro staré babičky. Ale neviním vás, vy známí i neznámí ministrantíci, věřím, že máte dobrou vůli a že tak jednáte spíše z neznalosti než ze zlé vůle! — Tak pozor!

Už víte, komu u oltáře sloužíte. Víte, že v rukou kněze je od proměňování skrytý Bůh. Bůh, který Vás stvořil a dává vám všechno dobré, co máte. Kdyby On nebyl, ani vy byste nebyli! On však je. A tebe, milý chlapče, zvláště vyznamenal, když si tě povolal k tomu, abys mu u oltáře sloužil. Jistě toto všechno víš. Vím, že sis učinil předsevzetí, že se budeš vždy uctivě chovat, přesně ministrovat! Ještě je třeba, abys byl vždy dobrým, zbožným, veselým a

čistým chlapcem !!!

Věřím ti, že poslechněš mé rady. Snad jsi zvědav, jakým vlastně potom budeš a kolika radostí se musíš vzdát . . . Neboj se! Ničeho dobrého a krásného se **nikdy** nebudeš muset vzdát! Podívej se: Když přistupuješ s knězem k oltáři, zanech všechno před branou kostela — strach z pětěk, touhu po pomstě kamarádovi, který ti včera špatně napověděl, roztrpčení nad tím, že jsi musil tak brzy vstávat! Nic tě nesmí rušit v službě Pánu tvého srdce! Snaž se pochopit sílu a velebnost oběti, při které je ti dovoleno býti tak blízko !!! A budeš-li celým

srdce u oltáře, nebudeš mít čas na to, co se děje v kostele, jak se chovají lidé, kdo falešně zpívá. Bude dobře, když se sám s knězem budeš modlit z misálku Mši svatou.

A nezapomeň na nejdůležitější: Ministrant má přistupovat k oltáři v **posvěcující milosti**, bez těžkého hříchu, **svatý**. Proto chod' častěji k svaté zpovědi (aspoň jednou za měsíc, lépe je každých 14 dní nebo i týdně), a třebas i denně k svatému přijímání...

Či myslíš, že je to jen pro staré babičky? Kdepak, to je právě pro ta mladá vroucí srdce, i pro tvé srdce, pro srdce neposedného kluka, jenž čas od času všelijakou lotrovinu provede, ale vždy s láskou bojuje proti hříchu!

Chceš být celým Božím dítětem? Ano! — To je správná odpověď! Zde nesmíš opravdu nic dát na lidské řeči...

Proč pláče ten pán?

Kdo? O kom mluvíš? — Tam vzadu v kostele se kdosi rozplakal. Teprve později jsme se dozvěděli, že do kostela vstoupil člověk, který již dávno ztratil víru a při pohledu na pěkně ministrujícího malého služebníka oltáře, znovu našel cestu k Bohu! —

Vidíš... Snad i ty, když budeš krásně ministrovat, způsobíš převrat v srdcích vlažných lidí! Krása naší liturgie přivedla už mnoho nevěrců do lůna Církve. Také my, ministranti, máme činný podíl na této kráse. Musíme proto konat své úkony krásně: správně poklekat (ne jako ti, kteří mají „housera“), správně míti sepjaté ruce, chodit kolem oltáře klidně, pomalu (pak se nepříhodí všelijaké ty pády s misálem a rozbité konvičky, což ruší věřící

v modlitbě), prostě dělat vše tak, jak se to dělat má . . .

A pak nezapomeňte: Podívej se na své ruce. Jsou čisté ? ? ?

Jsem zvědav, kolik jste si zapamatovali z těchto kratičkých myšlenek.

Dám vám strašně lehoučkou otázku. Smím?

Jaké vlastnosti mají mít liturgické úkony, tedy i ministrování?

Přemýšlejte . . . Teprve potom si můžete přecísti odpověď!

Liturgické úkony mají býti: **přesné, uctivé, zbožné a krásné!**

Kdo to uhodl ? ? ?

Kdy mohu být zvědavý?

ptal se mne nedávno jeden chlapec. Co jsem mu měl odpovědět? Řekl jsem mu, že tehdy může být každý člověk zvědavý (lépe řečeno **zvídavý**), když se chce něčemu prospěšnému naučit. A o vás jsem přesvědčen, že chcete o své službě oltáře opravdu všechno vědět. A tak na dalších stránkách vás seznámím se vším, co nějak souvisí s ministrováním.

Co všechno to bude?

Chci vám povědět několik slov o liturgických úkonech (proč se při obřadech někdy klečí a jindy stojí), o oltáři, na němž se slouží Mše svatá, o bohoslužebných předmětech, o tom, jaká roucha oblékají služebníci oltáře k obřadům, o jejich barvě, o knihách a bohoslužebném jazyku. Mějte trochu trpělivosti a přečtěte si i tyto řádky. Také si dobře prohlédněte všechny obrázky. Vždyt jste mi přece slíbili, že chcete být pořádnými

ministranty a pořádný ministrant ten musí vědět všechno, všecičko . . .

Ach, co všechno ten ministrant musí umět! ²⁾.

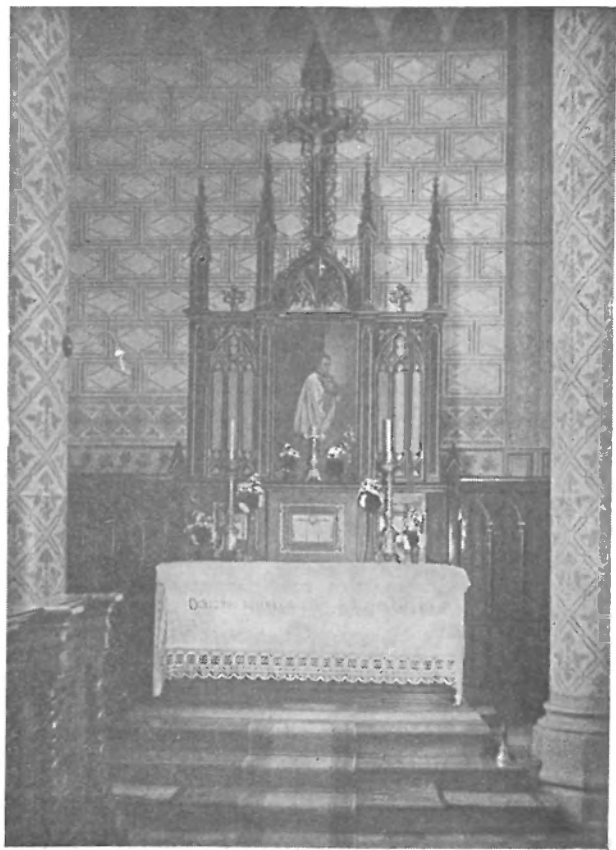
Podobné stesky sice není slyšet každý den, ale občas si přece jen malí služebníčkové oltáře postěžují, hlavně tehdy, když se jedná o něco mimořádného. — Avšak to co vám chci povědět nyní, je docela lehké, srozumitelné a pro ministranty potřebné. Nepřeskakujte to, až budete listovat v knížečce, ale poctivě přečtěte.

Jistě jste již častěji přemýšleli o tom, proč se někdy při liturgických úkonech klečí, jindy sedí, stojí a pod. — Prosím, zde je stručné vysvětlení:

Každý liturgický úkon něco vyjadřuje. Tak na př. **stání** vyjadřuje úctu. Víte sami, že se úcta vyjadřuje povstáním i ve veřejném životě. Přejde-li do třídy pan učitel nebo váš profesor, povstanete. Z úcty ke slovu Božímu se povstává na příklad k Evangeliu ve Mši svaté. Jako ministranti i jindy stojíme zpřímá, nekolébáme se se strany na stranu, neohlížíme se a ruce máme sepjaté. Říká se, že kdyby nás snad i moucha kousala na nose, musíme vydržet. Tak přísné to asi nebude, ale . . . Vždyť mi rozumíte.

Sepnutí rukou vyjadřuje prosbu. Vzpomeňte si, jak jste jako malí neposední kluci o něco prosili maminku nebo babičku! Modlíme se proto téměř vždy s rukama sepjatýma. Dlaně jsou u sebe (celou plochou!), pravý (!) palec přes levý, ruce máme těsně u těla, konečky prstů mírně směřují vzhůru. Při Mši svaté máme ruce stále sepjaty (pokud nejsou zaměstnány nějakou funkcí jinou).

Pokoru, vroucnost, klanění a úctu vyjadřujeme **klečením**. Nedáváme při tom nohy přes sebe, neohlížíme se a varujeme se pohodlnosti. Jsme ještě mladí, takové poloviční klečení a poloviční sedění necháme dědouškům a babičkám. Já vím, někdy už kolena bolí, hlavně když je to dlouhé, ale něco musíme vydržet! Takovým výmluvám bych neuvěřil. Já vás, kluci, moc

MÍSTO OBĚTI.

Oltář.

dobře znám. Když se jde na výlet, třeba na celý den, to nohy nebolí! A zde je to jen chvilinka. Chvilé, kratičká chvíle služby Nejvyššímu!

Když chceme vyjádřit v liturgii klanění nebo úctu a pokoru uprostřed jiného úkolu, činíme to pokleknutím! Pokleká se vždycky na pravé koleno. Co všechno člověk vidí místo správného pokleknutí, je těžko vyložit. Věřím, že mnohé ty herecké výkony při poklekání dají ministrantovi více práce než pokleknutí pořádné! Pravé koleno přijde při poklekání k patě levé nohy a dotkne se země. Jinak jsme vzpřímení, hlava vzhůru — bez uklánění — a ihned povstáváme. Když říkáme při poklekání delší text (na př. při křížové cestě: Klaníme se Ti, Pane Ježíši Kriste, a dobrořečíme Tobě) klekáme asi tak uprostřed věty, nikdy však pokleknutí neprodlužujeme.⁹⁾ Při poklekání máme ruce sepnuté.

A nyní zase jedno cizí slovo: **prostrace**. Co to zase je? Vzpomínáte si na Veliký pátek? Tehdy před začátkem obřadů přichází k oltáři kněz s ministranty, vrhají se před oltářem na tvář a chvíli rozjímají o umučení Páně. Tomuto úkonu se říká prostrace. Opakuje se ještě na Bílou sobotu a v sobotu před Božím hodem svatodušním při začátku litaní. V ministrantské činnosti se jindy už neobjevuje.

Jsou ještě jiné liturgické úkony, méně časté a nemají přímý vztah k ministrantům. A pak, už nechci využívat vaší trpělivost, a proto zase přeskočíme na jiné pole, tentokrát pole skutečné služby oltáře...

Místo oběti.

První oběť Mše svaté přinesl Kristus Pán na Kalvarii. Od té doby se denně Jeho oběť zpřítomňuje při Mši svaté na našich oltářích. Oltář — místo tak důležitého děje — je upraven ke Mši svaté takto:

1.) V kamenné desce uprostřed oltáře, který mívá podobu dlouhého stolu, jsou uloženy **ostatky svatých mučedníků**. Připomínají nám, že v prvotních dobách Církve byla sloužena Mše svatá v katakombách na hrobech světců. Kromě toho vyjadřují naši víru ve spojení se svatými v nebi.

2.) Oltář je pokryt **třemi plátny** (bílými, lněnými). Připomínají roušky, v nichž byl Kristus Pán uložen do hrobu.

3.) Uprostřed oltáře je **kříž** s obrazem ukřižovaného Spasitele. Označuje, že se na oltáři koná podstatně tatáž oběť, jako byla oběť Kristova na kříži.

4.) Po obou stranách kříže jsou **svícny s voskovými svíčkami**. Při Mši svaté mají hořeti aspoň dvě svíce. Při větších slavnostech hoří **svíček více** (před vystavenou Nejsvětější svátostí 12). Svíčky mají jednak význam praktický (světlo), jednak připomínají, že na oltář sestupuje ten, který o sobě tvrdil, že je „Světlem světa“.

5.) Uprostřed hlavního oltáře (a někdy i u oltářů vedlejších) bývá **svatostánek**, v němž se uchovává Nejsvětější Svátost. Zdali se v kostele uchovává Svátost oltářní nebo ne, upozorňuje nás věčné světlo.

6.) Na oltáři jsou též **mešní tabulky**, které obsahují modlitby, jež se při Mši svaté nikdy nemění. Větší z nich je uprostřed, dvě malé na okrajích oltáře.

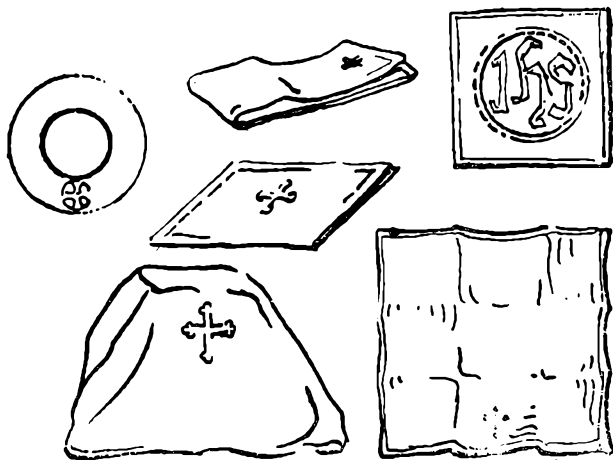
7.) Na oltáři je též buď **stojan** nebo **polštář** na misál.

Doufám, že jste si to dobře zapamatovali. Pro jistotu bych vám radil, abyste se tomu naučili. V nynější době se vám může mnohdy přihodit (na př. v pohraničí), že přijдете do místa, kde budete moci sami připravit oltář k oběti Mše svaté. Ušetříte práci knězi a ukážete, že jste opravdoví ministranti, kteří to myslí se službou oltáře vážně!

Ted' už je to jistě všechno . . .

. . . a přijde skutečné ministrování, myslí si čtenáři. Ne, ještě to není všechno. Neměli jste mě zakřiknout, právě jsem vám chtěl říci, že nyní budu vykládat o věcech, které jsou třeba ke Mši svaté. Většina ministrantů to samozřejmě ví, ale nevádí, když si to rovněž přečtou!

Dávejte pozor. Právě se díváme na velebného pána, jak se připravuje ke mši svaté. Z černého pouzdra vyndal **zlatý kalich**. Do něho při obětování nalije z konvičky tebou podané víno a promění je pak v Krev Kristovu. Na kalich položil **purifikatorium**. To je takový malý lněný ručníček k čištění

JAK SE UPRAVUJE KALICH? Také to ví správný ministrant.

kalicha. Nyní vyňal z koženého pouzdra ještě malou zlatou miskou, na níž položil velkou bílou hostii a dal ji na kalich. Tato malá miska se jmenuje **patena**. Přikryl ji **palou**. Je to malá tuhá čtverhranná lněná přikrývka, kterou se přikrývá kalich při Mši svaté. Pak zahalil celý kalich **velem**, závejem z látky téže barvy jako je mešní roucho. Takto zůstane kalich zahalen až do obětování a pak se znovu stejným způsobem po svatém přijímání uspořádá. Na zahalený kalich vložil kněz **bursu**, v níž je složen **korporál**. Korporál je čtverhranný ručníček, který se při Mši svaté rozprostírá pod kalich a klade se na něj Tělo Páně.

Kalich ke Mši svaté je připraven.

Při bohoslužebných úkonech se používá ještě některých jiných liturgických nádob.

Malé hostie pro svaté přijímání věřících se uchovávají v ciboriu. Je to větší, víčkem opatřený kalich. Obyčejně bývá zahalen bílým závojem (velem), aby se naznačilo, že se v něm skrývá „tajemství víry“. Ukrývá se ve svatostánku.

Nejsvětější Svátost oltářní k veřejnému uctění se vystavuje v monstranci. Je to skvostná nádoba, mající podobu slunce nebo chrámu (gotického oltáře), stříbrná nebo zlatá, nebo aspoň pozlacená.

Nádobky na svaté oleje jsou tři uzavřené menší nádobky, v nichž se uchovávají svaté oleje (olej křtěnců, nemocných a sv. křížmo).

Tak — a nyní přijdou na řadu věci, se kterými přichází přímo do styku i malý ministrant.

Mešní konvičky — skleněné nebo kovové malé nádobky, v nichž se přináší k oltáři voda a víno. Kovové bývají označeny latinskými písmeny A (aqua — voda) a V (vinum — víno).

Kadidelnice. — Kovová nádoba, visící na řetízích, přikrytá dírkovaným víčkem. V ní se přináší k oltáři žhavé uhlí. Na ně sype kněz z nádobky tvaru loďky kadidlo, jež nabírá malou lžičkou.

Kropáč a kropenka. — Kropenka je poniklovaná nebo stříbrná nádoba, v níž se uchovává svěcená voda k některým liturgickým obřadům (pohřeb, průvody atd.), Kropáč je dutá, houbou vyplněná, kovová koule, opatřená držátkem.

(Některé z těchto bohoslužebných věcí sice nemají přímý vztah ke Mši sv., ale pro úplnost je uvádím zde.)

Bohoslužebná roucha.

Ke mši svaté si obléká kněz tato roucha:

1.) Kleriku neboli řašár. Černý šat všech duchovních, dlouhý až po kotníky, opatřený rukávy, nosí se ke všem bohoslužebným úkonům. (Biskup nosí kleriku fialovou, kardinálové červenou, Svatý Otec bílou).

2.) Humerál — lněná, bílá rouška, kterou kněz zahaluje ramena. Dříve (a v některých řádech dosud zahaluje) kněz zahaloval touto rouškou i hlavu na znamení toho, že se má

varovati všech pokušení a roztržitostí, které by mohly rušiti posvátný úkon.

3.) **Alba** — Lněný bílý šat, sahající až po kotníky, zdobený dole krajkou. Převazuje se cingulem. — Při oblékání pozor na pěkné upravení „varhánků“.

4.) **Cingulum** — bílý pás, spíše provaz, kterým se převazuje alba. Alba označuje čistotu srdce, cingulum připomíná boj proti zlé žádosti.

5.) **Manipul** — původně ručníček, dnes přeložená páska, kterou navléká kněz (pouze ke Mši svaté) na levou ruku. Připomíná horlivost ve službě Bohu.

6.) **Štola** — úzký dlouhý pás, ozdobený křížky na každém konci. — Štola je odznakem důstojnosti kněžské. (Nosí ji už jáhen, který si ji dává přes levé rameno a pod pravou paží ji svazuje. Kněz ji má při Mši sv. křížem na prsou přeloženou, biskupovi volně visí dolů. Naznačuje se tím částečnost (u jáhna a kněze) a plnost (u biskupa) moci kněžské.

7.) **Ornát** neboli **kasule** — je vrchní roucho mešní, vpředu a vzadu volně splývající. Připomíná knězi brímě jeho povinností.

Tato roucha obléká kněz ke Mši sv. K některým bohoslužebným úkonům obléká na talár pouze rochetu a pluvíál.

8.) **Rocheta** je zkrácená alba, rovněž barvy bílé a ozdobená krajkou.

9.) **Pluvíál** je dlouhý plášť, který kněz obléká na rochetu. Pluvíál měl původně praktický účel. Používalo se ho proti dešti (odtud také zbytek kapuci vzadu!), nyní se obléká pluvíál k slavnostnějším úkonům.

Podjáhen a jáhen oblékají ke Mši svaté slavné tato roucha: kleriku, humerál, albu, cingulum, manipul, podjáhen tunicellu (c—č), jáhen stolu a dalmatiku. — Tunicella a dalmatika jsou většinou stejná roucha, podobná ornátu, mají však krátké, široké rukávy.

Na hlavě nosí všichni (kněz, podjáhen i jáhen a někdy i ministranti) biret. Je to černá, třírohá, tuhá pokrývka hlavy.

Velum a bursa na kalichu, manipul, štola, ornát, dalmatiku a pluvíál bývají ze stejné drahocenné látky a jsou různé barvy

podle toho, jaká ten den připadá. A tak nám nezbývá nic jiného, než si ještě povědět o liturgických barvách.

Barva rouch bohoslužebných.

K vyjádření různého účelu a významu svátku, rovněž k vyjádření rozličných citů, s jakými slavíme slavnosti světců a různé doby církevního roku, užívá Církev rouch různých barev:

1.) Barva **bílá** značí radost, slávu, nevinnost. Je to barva doby vánoční a velikonoční, svátků Páně, Panny Marie a svatých vyznavačů.

2.) Barva **červená** značí lásku, krev a oheň. Je to barva dnů svatodušních, svátků sv. Kříže a umučení Páně, barva svatých mučedníků.

3.) Barva **zeleňá** značí naději. Užívá se jí o nedělích a všedních dnech, na které nepřipadá žádný svátek, v době svatodušní a po Zjevení Páně až do neděle Devítník.

4.) Barva **fialová** znamená kajícnost. Užívá se v době adventní a postní, o suchých a křížových dnech, o svatvečerech svátků a o svátku Mládátek. (Připadne-li tento svátek na neděli, je Mše svatá v barvě červené).

5.) Barva **černá** značí smutek. Užívá se na Veliký pátek a při Mši sv. a obřadech za mrtvé.

6. Na třetí neděli adventní a čtvrtou neděli postní se může použití rouch barvy **růžové**. V adventě nám připomene, že se blíží sestoupení Spasitelovo na svět a v postě blízkost slavného vzkříšení Páně.

A pro úplnost ještě dvě věci:

Malý ministrant přichází ve styk také s některými liturgickými knihami. Jsou to 1.) **misál**, (menší kniha), který obsahuje všechny modlitby ke Mši sv. na celý rok. Vidíte, že je někdy těžký! Jsou v něm též některé jiné modlitby a obřady, hlavně ty, které nějak souvisí se Mší svatou (na příklad svěcení popele na Popeleční středu, velikonoční obřady atd.). Při mších svatých za zemřelé (Requiem) používáme slabého misálu, ve kterém je pouze formulář Mši sv. za zemřelé.

2.) Kniha sv. Evangelii, ze které čte kněz epistolu a evangelium.

3.) A pak ještě je několik bohoslužebných knih, k nimž jako ministranti sice nemáte přímý vztah, ale někdy je vidíte v rukou velebného pána. Jsou to: rituál, který obsahuje obřady při udělování svátostí, pak tak zvaná agenda, kněz se z ní modlí na př. modlitby při pohřbu, knížečku k odpoledním pobožnostem (požehnání) a j.

A ta druhá věc je liturgický jazyk. Víte, že většinou při úkonech bohoslužebných mluvíte s knězem latinsky. Proč to? Nebylo by lépe, aby i Mše svatá byla česky? Což o to, pěkné by to bylo, ale Církev má vážné důvody pro to, aby používala při obřadech latiny. Latina je jazyk mrtvý, který se již nemění, a tak nám zaručuje stálost a nezměnitelnost tak důležitých úkonů, jako jsou svátosti a oběť Mše sv. Kromě toho se jedinou řečí naznačuje jednota víry mezi všemi národy. A pak naznačuje svou tajemnost, že i víra obsahuje mnoho tajemství, které člověk nemůže pochopiti.

Vám to jistě nedá příliš velikou práci naučit se ministranci. Ale poctivě, chlapi! Ať také víte, co znamenají slova, která říkáte. Kdo z vás může, ať si opatří latinsko-český misálek a podle něho sleduje Mši svatou. Tak snadno porozumí tomu, co se na oltáře slaví a bude ne pouhým divákem, ale skutečně účastníkem Oběti Mše svaté.

A ještě jednu bolest mám na srdci: **Neministrujte pouze proto, abyste za to dostali zapláceno.** Důstojný pán vám jistě dá, co je spravedlivé, zvláště, jste-li chudobní a potřebujete-li nějaké té korunky. — Někde mají odměňování ministrantů pěkně zorganizováno: odměny se dávají do společné pokladničky a na konci měsíce se dělí mezi všechny ministranty podle jejich účasti na posvátných úkonech. **Odměnu nejvyšší dá vám sám Bůh.** — O zbožném ministrování platí slovo Krista Pána: „**Mne samotnému jste to učinili.**“ Odplatí vám milostmi, jimiž vám pomáhá, abyste byli stále lepší. Odměňuje vás i Církev: Kdo dobře ministruje, dostává za každou Mši svatou, při které ministroval,

odpustky 3 let, t. j. Církev svatá mu odpouští z trestů časných, které si zasluhuje pro své viny, tolik, kolik by odpykal, kdyby činil tak přísné pokání, jaké bývalo zvykem v prvních dobách křesťanských, po tři léta. Podmínkou jest: Musíš býti v posvěcující milosti, řádně ministrovat a chtít získati tyto odpustky. Vzpomeň si na to často, když se chystáš k oltáři.

Úkoly ministranta v sakristii.

Tak — už jsme v tom. Je možné, že jste předcházející stránky četli trochu nepozorně, ani se proto na vás tolik nezlobím . . . Kluci jsou tvorové neposední, vím to ze zkušenosti až příliš časté! Ale nyní už musíte opravdu pozorně přečísti každé slovo. A nejen to, častěji si vzít knížečku do rukou a častěji pročítat rady i poučky, abyste stále lépe a lépe konali svou službu Králi králů.

1.) Pro jistotu zopakujeme to, co už na předcházejících stránkách mluvilo k vašemu svědomí. Ministrant je vždy umytý, učesaný, nehty bez špíny, čisté šaty a boty. Jak to divně vypadá, když na rukou vidíme černé skvrny, vlasy rozdrbané, na botách týdenní přehled bláta! Chlapci, řekli jsme si přece, že budeme dělati všechno pořádně. Kdo to nechce splnit? — Všichni chtějí, nu proto, jinak bych se na vás docela vážně rozlobil.

2.) Každý pořádný ministrant přichází vždy včas, to jest vždycky o něco dříve, aby mohl vypomoci, kde je třeba.

3.) Víte, co je to slušné chování? Ale — samozřejmě, kdo by to nevěděl . . . Ovšem pouze to vědět nestačí . . . několik kroků dále je přítomen ve svatostánku Ježíš Kristus, náš vrchní Velitel . . . jemu jsme slíbili věrnost! Ministrant (aspoň pořádný ministrant) se podle toho v sakristii chová. Nemluví tam zbytečně, nesměje se, nebaví se tam o kopané a podobných klubovských záležitostech, nepere se . . . Jistě mi, kluci, rozumíte! Také jsem byl docela malým ministrantem a také jsem mnohdy povolil svému předsevzetí . . . ale nikdy jsem nezapomněl na to, K o m u sloužím!

4.) Pomáhá kde může:

Kalich si připravuje většinou kněz sám. (Kdyby snad někdy měl velice málo času, mohl by mu připravit kalich i ministrant. Ať tak učiní uctivě a s čistýma rukama, nedotýkaje se míst, které přicházejí ve styk s Nejvyšší Svátostí (vnitřek kalicha, plocha pateny!). ⁴⁾

Může připravit paramenta (roucha ke Mši svaté a k jiným liturgickým úkonům se nazývají latinským slovem paramenta). Připravují se takto: Nejdříve ornát, pak šikmo přes něj štola a křížem přes ni manipul, na něm správně upravené cingulum a alba. Velebný pán vám jistě rád všechno ukáže a vysvětlí. Kdybychom to měli všechno zde podrobně popisovat, nezbylo by nám místo na jiné věci. (Albu a cingulum na mnoha místech nepřipravují, nýbrž berou přímo ze skříně. Naučte se tomu tak, jak to dělají u vás). Na albu (a tam, kde se bere přímo ze skříně, hned na manipul) přijde humerál, jehož tkaničky jsou tak upraveny, aby je mohl kněz bez rozplétání uchopit a hned si humerál obléci.

Umí-li to, může ministrant knězi najít v misálu mešní formulář a založit jej.

Nasvěcuje a zhasíná svíčky, nedělá-li to kostelník.

Připraví uhlí v kadidelnici a pečuje o to, aby bylo dosti rozžhaveno.

Není-li příliš malý, obleče kněze. Myje-li si kněz ruce, otočí kohoutkem a pak podá knězi ručníček. Počká, až si kněz upraví humerál a podá mu albu. Je to těžké popisovat. Musíte to odkoukat a vyzkoušet. Paramenta podáváme vždy od levé strany kněze. Alba se upraví

(„varhánky“) tak, aby přikrývala knězi kleriku a byla stejně vysoko u předu i vzadu. Cingulum podáváme tak, aby byly „třapce“ na pravé straně. Při oblékání ornátu dáme pozor, abychom kněze nerozdrbali.

Nepostará-li se o to kostelník (nebo jiný člověk, který se stará o sakristii), připraví si napřed k oltáři konvičky s vodou a vínem a tácek s ručníčkem.

To vše může a má umět ministrant!

Ministrant si samozřejmě ví rady i při jiných věcech. Dovedete připravit všechno k udělování svatého křtu, k úvodu, k odpolednímu požehnání, pohřbu atd. O tom si ještě povíme více při výkladu příslušných obřadů.

Prostě: ministrant všechno ví a všechno umí...
Stačí, či snad ne?

Mše svatá.

I malý chlapec ví, co znamená slunce pro náš svět. Kdyby vychladlo, nebylo by na zemi života! Jeho paprsky udržují život, uzdravují, posilují, dávají světlo!

Sluncem života naší víry, dárce života, udržovatelem Božího života v nás je oběť Mše svaté, při níž sám Bůh, Boží Syn, Ježíš Kristus, přichází mezi nás a činí nás účastnými oběti kříže, oběti, která nám otevřela cestu do nebe.

Vím, jste ještě malí chlapci, ale tyto skutečnosti si již nyní vtiskněte do paměti a do svého života. Nikdy neopouštějte oltář, nikdy nevynechávejte Mši svatou, Pán Bůh nikdy neopustí vás. Až do vašeho života padnou stíny hor zla, vždycky v oběti Mše svaté najdete všechno, co člověka udržuje na cestě do nebe!

Mše svatá je něčím nevyslovitelně velikým, je to část Boží činnosti mezi námi a pro nás! Je to ustavičná oběť nového zákona, ve které se Ježíš Kristus svému nebeskému Otci pod způsoby chleba a vína (ustavičně) za nás obětuje. A vy, chlapci, jste z Jeho vůle dosáhli té milosti, že můžete být u samotného oltáře, přímo se dívat na místo děje, sloužit Králi králů, modlit se k Němu a hledět na Něho!!!

Proto vždycky přistupujte s důvěrou k trůnu milosti (K Žid. 4, 16), vždycky s radostí pospíchejte vykonat svou službu, vždycky s čistým srdcem a upřímnou oddaností, vždy soustředěni a ochotni raději život obětovat než zradit.

Jste silní nebo slabí?

Věřím vám a jsem přesvědčen, že se vždy budete chovat u oltáře, jako ti, kteří vědí, komu uvěřili (sv. Pavel, 2. Tim. 1, 12).

PŘÍPRAVA.

Čím důležitější věc, tím dokonalejší vyžaduje přípravu. Váš rozumek sice ještě úplně nepochopí, jak nekonečně veliká je Oběť Mše sv., ale nic nevadí. Žádný člověk to úloňně nepochopí, žádný — ani sebeučenější učitel věcí Boží (doctor theologiae) — vám nemůže nějak změřit tuto velikost. Ale to víme všichni: Oběť Mše sv. je to nejdražší a největší, co na světě máme. Podle toho bychom měli zaříditi svou přípravu. Říkám úmyslně „měli bychom,” ne proto, že vám chci vyčinit, že to neděláte, ale proto, abych vám řekl několik slov o tom, jak ta příprava vypadá . . .

Pán Bůh nás dobře zná a ví, jak je člověk tvor nestálý . . . a což teprve takový neposedný ministrantík. Kdež pak on dovede myslit na to, co skryto před ním jako veliké tajemství víry. A Pán Bůh také na nás nikterak nechce, abychom o tom nějak příliš rozumovali. On chce pouze to, abychom mu dali celé srdce. Nemyslete, že snad to vaše srdéčko má nějakou menší cenu než srdce těch zbožných babiček, jejichž zbožnost někdy tolik obdivujete . . . Kdepak! Pán Bůh bude měřit cenu Vašich srdcí podle lásky, s jakou k Němu přistupujete. A kdo má někoho rád, ten mu prokazuje dobro, nezlobí ho, neuráží, pomáhá mu! Máte-li rádi Krista Pána ve svato-stánku, pak samozřejmě z lásky k Němu budete žiti

VNITŘEK CHRÁMU.

Místo Tvé služby.

vždy jako opravdoví jeho služebníci — bez hříchu, aspoň bez hříchu těžkého . . . Nebudete Ho urážet, budete Mu sloužit. V čem? Také vám to povím. V tom, abyste vy přišli do nebe a aby tam přišli také všichni vaši spolužáci, kamarádi, rodiče atd. — Všude budete dávat dobrý příklad, všem dobře radit, za všechny se modlit . . . Nu — a to je ta nejkrásnější příprava . . .

„A to se už nikdy nesmím poprat?“

Ted' jsi mě, chlapče, přivedl do rozpaků . . . Co na to odpovědět? Ale neboj se, stejně se nakonec shodneme. —

Tak, hled'! Jistě se nikdy nepereš proto, abys dru-

hému ublížil, že? Víím to, to je přece u pořádného chlapce samozřejmé... Nu, a když už někdy chceš druhého snad bránit, nebo když se jen tak pro trochu zábavy pustíš s kamarádem do křížku, budiž, ale pamatuj: Neublížuj nikomu a zápas veď tak, aby to druhého nebolo... Když je nejlepší hra, přestat!

Dobrá, už si rozumíme.

Ale to je pouze příprava vzdálená. Předě Mší sv. je však třeba zapomenout na všechno, co nás zajímá (na hockey, na junácký výlet, na školu) a soustředit svou pozornost pouze k ministrování. — Už jsme se během těch několika stránek tak seznámili, že mi věříš a víš, že rozumím správným klukům a tak se jistě budeš řídit i tím, co ti nyní poradím.

Když přijdeš do kostela nebo do sakristie, klekni si, pozdrav Krista Pána ve svatostánku a řekni mu, že mu i tvé srdce bude navždy patřit! — V sakristii při příchodu pozdrav velebného pána i pana kostelníka! A máš-li čas, snaž se jej mít vždycky, pomodli se tuto modlitbu:

Pane Ježíši Kriste, půjdu nyní k oltáři, abych sloužil Tvému knězi a Tobě. Chtěl bych, aby moje služba byla pokud je v mých silách nejlepší. Ale Ty mne znáš a víš, jak snadno utečou myšlenky pryč od oltáře, od Nejvyšší oběti. Dej mi proto sílu, abych Ti mohl sloužit tak, jak to sám ode mne žádáš. Kéž se Ti nyní i vždycky líbí moje služba u oltáře. Kéž vždy zůstanu hodným, poctivým, čistým chlapcem a ministrantem!

(Potom, půjdeš-li k sv. přijímání, se můžeš pomodlit nějakou přípravnou modlitbu k sv. přijímání.)

NOVÝ ČLOVĚK.

Když jsem byl ještě docela malinký a nemohl jsem ještě k oltáři jako ministrant, vždycky jsem obdivoval všechny chlapce, kteří mohli být u oltáře v těch krásných komžích a rochetách. Oblek ministrantův je hodně podobný kněžskému a již to vyjadřuje, jak veliký je, milý chlapče, tvůj úkol. Na několika místech této knížečky jsou uvedeny fotografie všech druhů ministrantských obleků. Prohlédněte si je. Není ovšem třeba, abyste všechny u vás měli. Stačí ty naše nejprostší červené komže a bílé rochety. Hlavně ať jsou vždy čisté jako sníh horských plání, kam nemůže kouř měst, a pěkně vyžehlené. Dbá o to velebný pán, kostelník a jeho paní, někde ctihodné sestry, ale hlavně o to musí dbát i sbor ministrantů. Když si dáte pozor, vydrží vám dlouho čisté.

A proč ten divný nadpis? Slyším už v duchu otázku těch nejzvědavějších. A poněvadž jsem vám řekl, že na takovéhle věci můžete býti zvědaví, nezbude mi nic jiného než odpovědět.

Nový člověk. Kdo to je? - Inu kdo jiný než ministrant? Ten když jde k oltáři, má být docela jiným člověkem, vždyť jde k samotnému Pánu nebe i země. Proto se také při oblékání ministrantské rochety vždy pomodlete tuto modlitbu :

Indue me, Domine, novum hominem, qui secundum (c=k) Deum creatus est in iustitia (čci ... ciá) et sanctitate veritatis.

Ať mě oděje Pán v nového člověka, který byl stvořen podle Boha v spravedlnosti a svatosti pravé.

(Odpustky 300 dní tolikrát, kolikrát se tuto modlitbu pomodlíš při oblékání rochety! — Pius X., 1. prosince 1907).

Ministrant má být u oltáře novým člověkem, člověkem — chlapcem spravedlivým a svatým, to jest takovým, který žije podle vůle Boží!

Přistoupím k oltáři Božímu.*) 5)

Když se ministrant oblékne, počká, až je kněz připraven a najde mešní formulář, pak vezme misál do obou rukou, (viz obrázek - ořízka je v levé ruce), ukloní se spolu s knězem kříží a nastoupí cestu k oltáři. Misál drží rovně a nedává si jej šikmo na levé rameno. To si může dovolit pouze malý ministrant, který by jej jinak neunesl. Ministrant jde k oltáři před knězem tak, aby se kněz nemusel zastavovati.

Jde-li kolem oltáře, kde je ve svatostánku Nejsvětější, poklekne na jedno koleno současně s knězem. Přechází-li kolem oltáře, kde je Nejsvětější vystavena nebo kde se podává svaté přijímání, klekne na obě kolena a hluboce se ukloní. Míjí-li s knězem oltář, kde je právě pozdvihování, klekne na obě kolena a vyčká s knězem do konce proměňování. Kde je zvykem, že ministrant chodí k oltáři s biretem, sundává jej toliko tehdy, kleká-li na obě kolena. Ministrujete-li ve dvou, sejme biret druhý

*) Poznámky: 1.) Zde je nejdříve probráno ministrování při tiché mši sv. s jedním ministrantem a pak s dvěma ministranty. Na dalších stránkách je probrána slavná Mše sv. a teprve potom obřady při udělování některých svátostí, svátostin a svátostném požehnání.

2.) Latinské texty, pokud je vyslovuje ministrant, jsou psány tak, jak se vyslovují. Studenti, kteří latinu umějí, mi to jistě odpustí. Texty, které pronáší kněz, jsou psány latinou správnou. Proti latinskému textu je vždy uveden text český.

3.) Celou mši svatou jsem do příručky nedal pro nedostatek místa. Těm, kteří chtějí Oběť Mše sv. sledovat, by stejně jedna nestačila a tak bude lépe, když si vezmou s sebou k oltáři misálek. S jeho pomocí teprve poznáte, co krásného v sobě Mše sv. chová a vaše ministrování bude stále opravdovější.

PŘÍCHOD K OLTÁŘI.

Tak se
nese misál!

ministrant, který nic nenese v ruce, i tehdy, kleká-li na jedno koleno.

Když přijde ministrant k oltáři a přijme od kněze biret, poklekne na jedno koleno (není-li vystavena Nejsvětější, kdy se kleká na obě s hlubokou úklonou) i tehdy, když není ve svato-stánku Nejsvětější (u postranních oltářů rovněž!!!) a vystupuje současně s knězem k oltáři **přímým** směrem. Oltářní stupně se nikterak neobcházejí. — Viz obrázek! — Položí misál na pult, ořízkou ke středu oltáře (misál neotvírá!), jde

na místo, kde uloží biret, pak poklekne ve středu a ustoupí trochu na stranu evangelijní, kde dole před stupni čeká stoje obrácen čelem k oltáři, až kněz sestoupí dolů.

Když kněz po sestoupení kleká nebo se hluboce uklání, klekne ministrant (na evangelijní straně) vedle něho, ale ne zcela těsně, poněkud dozadu za kněze na zem (ne na stupeň!) a dělá současně s knězem velký kříž. Tím začínají stupňové modlitby.

Stupňové modlitby.

Jsou výrazem naší lítosti nad hříchy a naší touhy po Bohu pravém, živém, věčném, kterého jsme svými vinami urazili. Ministrant je v té chvíli — jako vůbec při celé **Mši svaté** zástupcem všech těch, kteří stojí v kostele nebo klečí v lavicích. Je samozřejmé, že tak veliký úkol sp'níme poctivě a / svatě. Jistě, že ano!!! Každý náš kříž, každé uhození do chlapecké hrudi, musí být modlitbou, prosbou, musí být děáno z lásky. A to není přece tak těžké, abychom nemohli splnit, co naše srdce slíbilo: Být vždy věrným služebníčkem oltáře!

Kněz: In nomine + Patris
et Filii et Spiritus sancti.
Amen. Introibo ad altare Dei.

Kněz: Ve jménu + Otce
i Syna i Ducha svatého.
Amen. Vstoupím k oltáři Bo-
žímu.

Ministrant: Ad Deum,
kví letifikat juventutem
meam.

Ministrant: Před Boha,
jenž je původcem radosti
mé od mladosti mojí.

K.: Judica me, Deus, et
discerne causam meam de
gente non sancta: ab homine
iniquo et doloso erue me.

K.: Zjednej mi právo, Bože,
a rozhodni při mou proti
bezbožnému lidu: od člověka
nespravedlivého a lstivého vy-
svobod' mne!

M.: Kvyja tu es, Deus,
fortitudó mea: kvaré mé
reppulisti, et kvaré tristis
incédó, dum affligit mé
inimíkus?

M.: Neboť tys, Bože, síla
má! Proč mne zapuzuješ a
proč smuten chodím,
když mne souží nepřítel?

K.: Emitte lucem tuam et veritatem tuam: ipsa me deduxerunt, et adduxerunt in montem sanctum tuum et in tabernacula tua.

M.: Et introibó ad altáre Deí: ad Deum, kví létifikat juventutem meam.

K.: Confitébor tibi in cithara, Deus, Deus meus: quare tristis es, anima mea, et quare conturbas me?

M.: Sperá in Deó, kvoniam adhúk konfitébor illí: salutáre vultús meí, et Deus meus.

K.: Gloria Patri, et Filio, et Spiritui Sancto.

M.: Sicut erat in principio, et nunc, et semper: et in sékula sékulórum. Amen.

K.: Introibo ad altare Dei.

M.: Ad Deum, kví létifikat juventutem meam.

K.: Adjutorium + nostrum in nomine Domini.

(Při těchto slovech se kněz žehná velkým svatým křížem a ministrant tak činí současně s ním).

K.: Sešli světlo své a pravdu svou; ty mne povedou a dovedou ke svaté hoře tvé a do stánků tvých.

M.: I vstoupím k oltáři Božímu; před Boha, jenž je původcem radosti mé od mladosti mojí.

K.: Oslavovat tě budu na cítě, Bože, Bože můj. Proč se rmoutíš, duše má, a proč mne zneklidňuješ?

M.: Doufej v Boha, neboť opět jej budu oslavovati — spasitele svého a Boha svého.

K.: Sláva Otci i Synu i Duchu Svatému.

M.: Jakož bylo na počátku, i nyní i vždycky, a na věky věkův Amen.

K.: Vstoupím k oltáři Božímu.

M.: Před Boha, jenž je původcem radosti mé od mladosti mojí.

K.: Pomoc + naše ve jménu Páně.

M.: Kví fécit célum et
terram.

Poté se kněz modlí všeobecné vyznání hříchů — Confiteor, které končí slovy: . . . oráre pro me ad Dominum, Deum nostrum.

M.: se poněkud mírně otočí ke knězi a říká:

Misereatur tuí omnípotens Deus, et dimissis peccatis tuis, perdúkat té ad vítam éternam.

K.: Amen.

M.: hluboce skloněn modlí se nyní rovněž vyznání hříchů. Činí tak jménem všech přítomných. Vložte, chlapci, do těchto slov opravdovou lítost nad všemi svými hříchy i upřímnou touhu býti lepšími než dosud!

Konfiteor Deó omnypotentý, beaté Marié semper Virginý, beátó Michaelí Archangeló, beató Joanný Baptysté, sanktís Apostolís Petró et Pauló, omnybus Sanktís et Tybí, pater: kvija pekkávi nymis kogitacijóne, verbó et opere: mea kulpa, mea kulpa, mea maxima kulpa. (Při těchto slovech se bije třikráte v prsa).

Ideo prekora beátam Mariam, semper Virginem, beátum Michaelém Ar-

M.: Jenž učinil nebe i zemi.

Smilujž se nad tebou všemohoucí Bůh a odpustě hříchy tvoje, uveďž tě do života věčného.

K.: Amen.

Vyznávám se Bohu všemohoucímu, blahoslavené Marii, vždy Panně, svatému Michalu Archandělu, svatému Janu Křtiteli, svatým Apoštolům Petru a Pavlu, všem Svatým a tobě, otče, že jsem zhřešil převelice myšlením, slovy a skutky — svou vinou, svou vinou, svou převelikou vinou. Proto prosím blahoslavenou Marii, vždy Pannu, svatého Michala Archanděla, svatého Jana

changelum, beátum Joa-
nem Baptystam, sanktós
Apostolós Petrum et Pau-
lum, omnés Sanktós et té,
pater, oráre pró mé ad
Dominum, Deum nos-
trum.

(V prvé části jsou docela jiné koncovky u jmen než
v druhé! Dejte na to dobrý pozor a občas si překontrolujte podle
textu, zdali dosud správně Konfiteor umíte. Říká se, že se
podle Konfiteor a Suscipiat pozná ministrant...)

K.: Misereatur vestri omni-
potens Deus, et, dimissis
peccatis vestris, perducatur vos
ad vitam aeternam.

(Teprve po těchto slovech se ministrant opět vzpřímí.)
M.: Amen.

K.: Indulgentiam, absolutio-
nem et remissionem pecca-
torum nostrorum tribuat no-
bis omnipotens et misericors
Dominus.

(Při těchto slovech se kněz i ministrant žehnají svatým
křížem).

M.: Amen.

(Kněz se poněkud ukloní a pokračuje v modlitbě. Také
ministrant mírně skloní hlavu.)

K.: Deus, tu conversus vivi-
ficabis nos.

M.: Et plebs tua létábitur
in té.

K.: Ostende nobis, Domine,
misericordiam tuam.

M.: Et salutáre tuum dá
nóbis.

Křtitele, svaté Apoštoly
Petra a Pavla, všechny
svaté a tebe, otče, oro-
dujte za mne u Pána, Bo-
ha našeho.

K.: Smilujž se nad vámi vše-
mohoucí Bůh a odpustě hří-
chy vaše, uveďž vás do ži-
vota věčného.

M.: Amen.

K.: Prominutí, rozhřešení a
odpuštění hříchů našich
nechť udělí nám všemohoucí
a milosrdný Hospodin.

M.: Amen.

K.: Bože, obrať se k nám a
oživ nás.

M.: A lid tvůj radovati se
bude v tobě.

K.: Zjev nám, Pane, milo-
srdenství své.

M.: A spasení své nám
uděl.

K.: Domine, exaudi orationem meam.

M.: Et clamor meus ad te veniat.

K.: Dominus vobiscum.

M.: Et cum spiritu tuo.

K.: Pane, vyslyš modlitbu mou.

M.: A volání mé nechť k tobě přijde.

K.: Pán s vámi.

M.: I s duchem tvým.

Těmito slovy končí stupňové modlitby. Kněz vystupuje k oltáři a modlí se, aby Pán Bůh očistil naši mysl a na přimluvu Svatých nás zbavil všech vin. Pak se modlí na epištolní straně vstupní část Mše svaté, t. zv. Introit.

M. po ukončení stupňových modliteb povstane a bez pokleknutí*) ve středu jde ihned na evangelijní stranu, kde klekne na první stupeň.

Poznámka:

Ve Mších svatých za zemřelé v černé barvě se vynechává celý žalm 42. V tom případě se kněz modlí hned po Introitu ad altare Dei a ministrantově odpovídi: „Ad Deum, kví létyfikat juventutem meam“ Adjutorium nostrum a žehná se s ministrantem svatým křížem. Pak pokračuje normálně Konfiteor. — Stejně tak se modlí stupňové modlitby v době od neděle Smrtné (která pak to je, chlapci?) do zeleného čtvrtku, je-li sloužena Mše svatá ze dne (de tempore).

Introit, Kyrie, Gloria, Orace.

S výjimkou Mší svatých za zemřelé v černé barvě, začíná kněz Introit, žehnaje se svatým křížem. Spolu tak činí i ministrant. Má-li misálek, modlí se pak tiše (neslyšitelně!!!) s knězem. Když se kněz domodlí Introit, vrátí se do středu oltáře a modlí se střídavě s ministrantem Kyrie.

Je to prosba o smilování Boží a tak ji také vždy budeme vyslovovat! Nezapomeňte!

*) Lurz ¹⁸⁾ a někteří jiní autoři předpisují zde pokleknutí ve středu oltáře.

K.: Kyrie eleison.

K.: Kyrie eleison.

K.: Chr'iste eleison.

K.: Kyrie eleison.

K.: Kyrie eleison.

M.: Kyrie eleison.

M.: Kriste eleison.

M.: Kriste eleison.

M.: Kyrie eleison.

Česky to je: Pane, smiluj se a Kriste, smiluj se. V prvních dobách křesťanských se na tomto místě modlivali lidé litanie. Kyrie je jejich zbytkem.

Poté se kněz modlí Gloria. Vzpomenem si přitom na radostný zpěv andělů, kteří těmi slovy vítali narozeného Spasitele: Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle. Za chvíli tentýž Pán zavítá na oltář. Připravíme srdce na radostné Jeho přijetí. Někdy se Gloria neříká. V tom případě hned po Kyrie kněz políbí oltář a otočí se k věřícím a pozdravuje je krásným liturgickým pozdravem:

Dominus vobiscum.

Pán s vámi.

Ministrant odpoví:

Et kum spiritú tuo.

I s duchem tvým.

Potom se modlí kněz na epištolní straně oltáře orace, buď jednu nebo více podle velikosti svátku. Každá tato orace (modlitba) končí slovy: ... per omnia saecula saeculorum.

M. odpoví: Amen.

Epištola, Evangelium, Kredo.

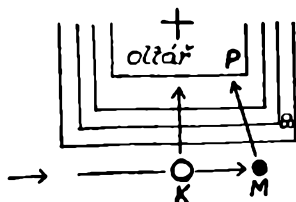
Když se kněz domodlí modlitby, čte rovněž na epištolní straně epištolu. Její ukončení oznámí ministrantovi nějakým zřetelným znamením (na př. pozdvihnutím levé ruky). Ministrant odpoví zřetelně *Deo gracias* (Bohu díky). Nato povstane, přejde do středu oltáře, poklekne na pravé koleno (jak už by'o řečeno, pokleká ministrant i tehdy, není-li na oltáři Nejsvětější svátost oltářní) a postoupí na stranu epištolní. Tam zůstane stát u prvního stupně za knězem a čeká, až se ten domodlí další modlitby (graduale, verš s Aleluja, po př. Tractus a Sekvenci). Pokleká-li v té době kněz, pokleká ministrant spolu s ním. Když se kněz domodlí a přejde do středu oltáře,

Cesta k oltáři.

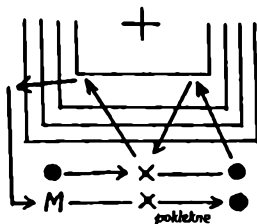
K = kněz

M = ministrant

P = pult na misál

Přenášení misálu po epištole.

Vysvětlení v textu.

vystoupí ministrant na nejhořejší stupeň, vezme pult nebo polštářek s otevřeným misálem a přenáší jej na stranu evangelijní. Chlapci, pozor, chodte opatrně, padnout s misálem není právě příjemné! Misál se přenáší nejkratší cestou (viz náčrtek!¹⁸) Uprostřed oltáře na zemi (ne na stupni — !) se pokleká! Pult s misálem upraví ministrant tak, aby byl až na konci evangelijní strany a poněkud jej otočí ke středu oltáře. Pak ustoupí stranou a zůstane stát obrácen čelem ke kříži. Když kněz přijde k misálu, pozdraví opět:

Dominus vobiscum.

Pán s vámi.

Ministrant odpoví:

I s duchem tvým.

Et kum Spiritú tuo!

Potom kněz ohlašuje, že začíná svaté evangelium a žehná se na znamení víry svatým křížem. Ministrant se žehná spolu s ním. (Malý kříž).

K.: Sequentia sancti Evangelii secundum Joannem (nebo Lucam, Marcum, Mathaeum)

K.: Pokračování sv. Evangelia podle Jana (nebo Lukáše, Marka, Matouše).

Ministrant odpoví:

Gloria tyby, Domine!

Sláva Tobě, Pane!

Kněz pak pokračuje pravidelně slovy: In illo tempore dixit Jesus... (Za onoho času řekl Pán Ježíš). Při slově Jesus se ministrant ukloní a pak teprve přejde do středu oltáře, kde poklekne, a na stranu epištolní, kde zůstane stát! — Pro jistotu si zopakujte ze začátku knížečky o tom, jak se stojí!

Když kněz dočte úryvek Písma sv., líbá misál. Ministrant přitom odpoví:

Laus tyby, Kriste!

Chvála Tobě, Kriste!

a ihned poklekne na první stupeň a zůstane klečet. Kněz přijde do středu oltáře a modlí se Kredo (Věřím v Boha). Asi uprostřed této modlitby oznamuje kněz jedno z největších tajemství naší víry — vtělení Syna Božího — a pokleká přitom. Ministrant, poněvadž klečí, se pouze hluboce ukloní. V případě, že byste snad při zpívané Mši svaté stáli, pokleknete spolu s knězem.

Když kněz dokončuje Kredo, žehná se svatým křížem — (velkým). Ministrant tak činí spolu s ním.

Potom se kněz opět obrací k lidu a pozdraví jej slovy: Dominus vobiscum a ministrant odpoví:

Et kum spiritú tuó.

I s duchem tvým.

Obětování.

Kněz se otočí k oltáři, pomodlí se kratičkou modlitbou k obětování a odkryje kalich. Ministrant zazvoní. Pak povstane a jde přímo ke stolku na epištolní straně, kde jsou konvičky s vínem a vodou (tedy nejde do středu oltáře!) Dále plní svůj úkol takto: Nejprve vezme ručníček a rozprostře jej na konci epištolní strany oltáře. Vráti se pro konvičky, vezme je i s táckem a tácek s nimi položí na ručníček. Potom vyčká na druhém stupni příchodu kněze a podá mu konvičky, a to tak, aby je kněz mohl vzít za ouško. Před podáním se konvička políbí. *) Jedině při Mších sv. za zemřelé a před Vystavenou Nejsvětější Svátostí Oltářní se konvičky nelíbají. Kněz vrátí

PŘIPRAVEN K OBĚTOVÁNÍ.

Je malý, ale umí to.

ministrantovi konvičku s vínem a ministrant mu současně pravou rukou podává konvičku s vodou! — Tedy nezapomenout: Nejprve víno, potom vodu. — Kněz s výjimkou Mši sv. v černé barvě žehná vodu křížem a vlévá do kalicha. Mezitím ministrant odejde s konvičkou vína ke stolku a postaví ji na určené místo. Kněz po vlití vody postaví konvičku na tácek. Nyní vezme ministrant do levé ruky tácek a do pravé konvičku s vodou a čeká na příchod kněze, který obětuje kalich s vínem nebeskému Otci. Když kněz přijde na konec epištolní strany, vlije mu na konečky prstů opatrně trochu vody, která stéká na tácek (pozor, ať nenalijete vodu velebnému pánu za rukáv!). Ručníček již před tím ministrant trochu načechral, takže si jej vezme kněz nyní sám. Ministrant s mírnou úklonou ustoupí od oltáře, vylije vodu s tácku do připravené nádoby, upraví konvičky, vrátí se pro ručníček, složí jej a pak se vrátí k oltáři. Nejde do středu, nýbrž na epištolní stranu, kde zůstane klečet na svém místě.

Mezitím přešel kněz s epištolní strany opět do středu oltáře a modlí se skloněn modlitbu k Nejsvětější Trojici. Potom se otočí k lidu a vybízí jej rovněž slovy:

Orate, fratres . . .

Modlete se bratři . . .

Ministrant se modlí jménem přítomných hlasitě:

Suscipiat Dominus sakryf
ficium de manibus tuís ad
laudem et glóriam nomi
nis suí, ad utylitátem
kvókke nostram, tóty
uskve Ekklesié sué sankté!

Nechť přijme Pán obět z
rukou tvých, k chvále a
slávě jména svého, k u
žitku pak našemu i celé
své Církve svaté. *)

Suscipiat je kámenem úrazu většiny ministrantů. Naučte se mu proto pořádně! *)

Mše svatá se nyní blíží k svému vrcholu. Dary obětní už byly obětováním vyňaty z normálního užívání a určeny Bohu. V následující části Mše svaté se kněz připravuje k tomu, aby je proměnil v Tělo a Krev Kristovu.

*) Sklonit hlavu při Suscipiat není nikde předepsáno.

Sekreta. Preface. Sanktus. Modlitby před pozdvihováním.

Kněz se nejprve modlí několik (nebo jenom jednu) modliteb, jímž se říká Sekrety (Tiché modlitby). Závěr poslední z nich řekne nahlas a ministrant odpoví.

K.: ... per omnia saecula
saeculorum.

M.: Amen.

K.: Dominus vobiscum.

M.: Et cum spiritú tuó.

K.: Sursum corda.

M.: Habémus ad Domi-
num.

K.: Gratias agamus Domino
Deo nostro.

M.: Dýgnum et justum
est.

K.: Po všechny věky věkův.

M.: Amen.

K.: Pán s vámi.

M.: I s duchem tvým.

K.: Vzhůru srdce.

M.: Máme k Hospodinu.

K.: Díky vzdávajme Pánu
Bohu svému.

M.: Hodno a spravedливо
jest.

Kněz se pak modlí prefaci, která končí oslavou Boží: Svatý, svatý, svatý (sanktus). Tuto modlitbu se kněz modlí skloněn nad oltář. Když říká Sanktus, ministrant třikrát zazvoní. Pak položí zvonek a současně s knězem se požehná velkým křížem.

Kněz se modlí přípravu na proměnění obětních darů, prosí Boha, aby byly přijaty, vzpomíná na celou Církev, která je v duchu účastna každé oběti Mše svaté, modlí se za sv. Otce, diecésního biskupa, všechny přítomné a za ty živé, jež chce zvláště doporučit ochraně Boží. Potom prosí o přimluvu všech svatých.

Část Mše svaté od Sanktus do Přijímání se jmenuje mešní kánon. Tato část je totiž stále stejná, nikdy se nemění. Výjimku tvoří pouze část modliteb před pozdvihováním, kde se připomínají veliké svátky roku (vánoce, Zjevení Páně a pod.).

Modlete se, chlapci, spolu s knězem. Uvědomte si, že za chvíli sestoupí na oltář Bůh. Snad pak půjdete i k svatému přijímání. Soustřed'te se jenom na toto. Vše ostatní nechte stranou! Vždyť se blíží Bůh!

PREFACE.

Obrázek novosvěcencovy první Mše sv.

PROMĚŇOVÁNÍ.

Kněz pokládá obě ruce na obětní dary a žehná je několika znameními svatého kříže. Ministrant při tom jedenkrát zazvoní, pak vstane, přejde do středu oltáře, kde poklekne a pak vystoupí po stupních nahoru. Klekne si za kněze, trochu na stranu epištolní a čeká, až se kněz domodíí. Když se tento skloní nad obětní dary, vezme do pravé ruky zvonek a levou se chopí mešního roucha (ornátu), které při poklekání trochu nazvedne. Když kněz pokleká, skloní hlavu a po prvé zazvoní; při pozdvihování pohledne na svatou Hostii a zašeptá „Pán můj a Bůh můj“ (nezapomeň, chlapče, že už nevidíš chléb, nýbrž skrytého Syna Božího!) a zazvoní po druhé. Kněz opět pokleká, ministrant se ukloní a zazvoní po třetí. Stejně tak činí i při pozdvihování kalicha s Krví Páně!

Po posledním zazvonění se ukloní, povstane a vrací se do středu oltáře. (Nechod'te, chlapci, pozpátku!) Tam poklekne a vrátí se, na stranu epištolní, kde zůstane klečet na svém místě.

Navrhuji vám, chlapci, a jsem přesvědčen, že všichni poslechnete, zopakovat část z katechismu, která nese nadpis: O Mši svaté. Tam také najdete modlitby ke Mši svaté, i to, jak se máte chovat při pozdvihování.

Kněz se potom modlí opět několik modliteb, mezi nimi i modlitbu za zemřelé, a prosí o přímluvu svatých. Uznává hříšnost (slova nobisquoque peccatoribus říká nahlas a bije se jedenkrát v prsa. Ministrant tak nečiní) a prosí o prominutí vin. Tyto modlitby opět končí slovy: per omnia saecula saeculorum. Ministrant odpoví: Amen.

PATER NOSTER.

B'íží se chvíle svatého přijímání. Jako první přípravnou modlitbu se modlí kněz slova, jež nás naučil sám Kristus Pán: Otče náš! Končí slovy:

K.: ... et ne nos inducas in
tentationem!

M.: Sed liberá nás á
maló.

K.: ... a neuvod' nás v po-
kušení.

M.: Ale zbav nás od
zlého.

Kněz tiše odpoví Amen a rozvádí poslední prosbu Otčenáše v delší modlitbu, která končí slovy: ... per omnia saecula saeculorum. Ministrant odpoví: Amen.

K.: Pax Domini sit semper vobiscum.

K.: Pokoj Páně budiž vždycky s vámi.

M.: Et kum spiritú tuó.

M.: I s duchem tvým.

Potom kněz prosí přítomného Krista, beránka Božího, o smilování a pokoj duše. Modlí se slova Agnus Dei ... (Beránku Boží, který snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi!) Bije se při tom třikrát v prsa a ministrant tak činí hluboce skloněn s ním! (Při zádušní Mši sv. se nebije v prsa).

PŘÍPRAVA NA SVATÉ PŘIJÍMÁNÍ. SVATÉ PŘIJÍMÁNÍ.

Nato se kněz modlí tři modlitby, které jsou přípravou na svaté přijímání. Za chvíli přijde do duší přijímajících Kristus Pán. At je častým ba denním hostem i v duši tvé!

Po ukončení modliteb kněz pokleká a běře do rukou svatou Hostii. Pak říká třikrát: Domine, non sum dignus ... (Pane, nejsem hoden ...) Ministrant při tom třikrát zazvoní.

Když kněz přijme svatou Hostii, zůstane chvíli klidně stát a tiše se modlí. Potom odkryje kalich a pokleká. Ministrant povstane a jde pro konvičky s vínem a vodou*).

Podává-li se svaté Přijímání, dojde si ministrant po pokleknutí pro patenu, (které se používá při svatém přijímání věřících a bývá uložena buď na stolku nebo i na oltáři. Kde se jí neužívá, začne ihned Konfiteor) a vrátí se na své místo, kde se pomodlí Konfiteor stejně jako při stupňových modlitbách. Když kněz otevře svatostánek, zazvoní. Kněz se pak modlí nad věřícími dvě modlitby (jsou to tytéž jako ve stupňových modlitbách do Konfiteor) a ministrant na ně odpoví dvakrát Amen. Potom, jde-li sám ke stolu Páně, postoupí na vyšší stupeň, kam s sebou vezme zvonek a čeká. Když kněz říká „Domine, non sum dignus,“ zazvoní rovněž třikrát. Potom jde s knězem ke

*) Podle názoru většiny autorů ¹⁸⁾ ministrant jde přímo ke stolku a nepokleká.

mřížce a při svatém přijímání věřících přidržuje patenu. Patenu ke sv. přijímání nese v levé ruce, pravou má položenou na prsou a s knězem — po jeho levici — jde ku mřížce. Každému přijímajícímu podrží patenu pod bradou, ale nedotýká se ho. Někde si přijímající sami podávají patenu jeden druhému. Na konec ji buď odevzdá u mřížky knězi, nebo ji opatrně donese k oltáři, pokleká dole před stupni i tehdy, vystupuje-li s patenou nahoru. Kde si podávají věřící patenu sami, ministrant si mezi sv. přijímáním klekne na stranu epištolní na nejnižší stupeň, tváří do středu oltáře, aby se neobracel k Nejsvětější zády. Když kněz uložil ciborium do svatostánku, ministrant zazvoní a jde pro konvičky.

Pak vezme do rukou konvičky, tentokráte za ouška a jde s nimi až nahoru na poslední stupeň těsně ke knězi. Tam mu nalije do kalicha trochu vína. (Ovšem, až vám jej velebný pán podá!) Potom ustoupí na druhý stupeň a čeká, až kněz přijde na konec epištolní strany oltáře. Tam mu nalije přes konečky prstů do kalicha nejdříve víno a potom vodu a vrátí se s konvičkami ke stolku. — Nepodává-li se svaté Přijímání, zůstane ministrant s konvičkami na hořejším stupni oltáře klečet až do chvíle, kdy kněz přijme Nejsvětější Krev Páně; teprve potom povstane.

Po uložení konviček přejde do středu, poklekne, jde na evangelijní stranu, vezme misál a přenesení jej na stranu epištolní stejným způsobem jako jej před evangeliem přenesl sem. Pak opět poklekne ve středu oltáře a přejde na stranu evangelijní, kde zůstane klečet.

Nyní je chvíle k tomu, abys řekl Kristu Pánu všechno, co jsi mu říci chtěl, a prosit... Nezapomeň!

ZÁVĚR MŠE SVATÉ.

Kněz mezitím uspořádal kalich uprostřed oltáře a modlí se nyní na epištolní straně modlitbu k přijímání, zv. Kommunio. Potom přejde do středu oltáře a pozdraví opět přítomné:

PŘENÁŠENÍ MISÁLU.

Po sv. Přijímání

K.: Dominus vobiscum.

K.: Pán s vámi.

M.: Et kum spiritú tuó.

M.: I s duchem tvým.

Následují modlitby po svatém přijímání, na něž opět jednou nebo dvakráte ministrant odpoví **Amen**.

Po nich přijde kněz znovu do středu oltáře, políbí jej, otočí se k věřícím a pozdraví:

K.: Dominus vobiscum.

K.: Pán s vámi.

M.: Et kum spiritú tuó.

M.: I s duchem tvým.

K.: Ite, missa est (nebo Benedicamus Domino)

K.: Jděte, Mše je skončena (nebo Dobrořečme Pánu!)

M.: Deo gráciás.

M.: Bohu díky.

Nechal-li kněz otevřený misál, ministrant po těchto slovech přejde do středu oltáře, poklekne a přenesé misál*), uprostřed s ním může zůstat chvíli klečet a počkat na požehnání, na něž odpoví **Amen**.

Po přenesení misálu zůstane stát za knězem dole před prvním stupněm. Když kněz dokončí Evangelium, odpoví **Deo gráciás** a hned přenesé misál zpět na stranu epištolní a postaví (položí) jej tak, aby ořízka směřovala do středu oltáře.

Je-li misál zavřený, zůstane ministrant klečet a čeká na kněžské požehnání. Kněz žehná lid znamením svatého kříže, ministrant se rovněž znamená velkým svatým křížem a odpoví **Amen**. Pak povstane a čeká příchod kněze. Ten opět pozdraví:

K.: Dominus vobiscum.

K.: Pán s vámi.

M.: Et kum spiritú tuó.

M.: I s duchem tvým.

K.: Initium sancti Evangelii secundum Joannem.

K.: Počátek svatého evangelia podle Jana.

M.: Gloria tyby, Domine!

M.: Sláva tobě, Pane!

*) na stranu evangelijsní.

Přitom se žehná malým svatým křížem. Když odpověděl poslední větu, přejde na stranu epištolní, pokleknuv ve středu oltáře a zůstane stát. Spolu s knězem pokleká a odpoví při ukončení evangelia:

M.: Deo grácias.

M.: Bohu díky.

Počká až kněz sejde, poklekně spolu s ním a modlí se střídavě s knězem předepsané modlitby. Po jejich ukončení vezme biret, dojde pro misál, poklekně s knězem, podá mu biret a před ním nastoupí cestu do sakristie. Tam se ukloní spolu s ním kříži a není-li třeba pomoci při svlékání a pod., končí tím jeho služba.

NĚKOLIK DODATKŮ A VÝJIMEK:

1.) Mše sv. za zemřelé, nazvaná **Requiem** (podle začátečních slov introitu), má několik výjimek. Při stupňových modlitbách se vynechává žalm 42, jak je už v minulém článku uvedeno. Na začátku Introitu se kněz nežehná svatým křížem, a proto ani ministrant tak nečiní. Při obětování nežehná kněz vodu (poznámávám hlavně proto, aby si štouraví ministranti nemyslili, že velebný pán zapomněl!) Při **Agnus Dei** se kněz ani ministrant nebíjí v prsa. Na konci Mše sv. se neříká **Ite Missa est** ani **Benedicamus Domino**, nýbrž kněz se hned po **Dominus vobiscum** a ministrantově odpovědi **Et cum spiritu tuo** otočí k oltáři a řekne:

Requiescant in pace!

Ať odpočívají v pokoji.

Ministrant odpoví:

Amen.

Amen.

Potom nedává požehnání, a proto ministrant hned po odpovědi **Amen** povstane a čeká na začátek posledního evangelia. Ostatní změny, pokud ještě jsou, se týkají pouze kněze.

*

2.) Několikrát do roka čte kněz ve Mši svaté dvě anebo šest epištol. Správně mluveno je zase jenom jedna epištola a

těm ostatním se říká jinak, ale nebudu vás zbytečně trápit s novými názvy. V tom případě kněz po Introitu přejde do středu oltáře, kde se pomodlí Kyrie a bez pozdravu Dominus vobiscum se vrací k misálu. Ministrant odpoví na každé Flectamus genua Levate, na každé per omnia saecula saeculorum — Amen, a na konci každé té epištol'y Deo grácias. (Výjimku tvoří pouze páté čtení ze soboty suchých dnů — kterýchkoli, kdy se neodpovídá nic.) Kněz se po přečtení jedné (jsou-li dvě) nebo pěti (je-li jich šest) epištol, vrací do středu oltáře, kde se buď modlí Gloria nebo přímo pozdraví Dominus vobiscum. Jde hlavně o to, abyste se hned nezalekli a nerozběhli se pro misál. A kdy to je? Tedy, pozor: Středy a soboty suchých dnů, je-li Mše svatá ve fialové barvě, o svatodušních v červené, potom ve středu po 4. neděli postní, je-li Mše sv. ve fialové barvě, a ve středu svatého týdne.

*

3.) Jak při Mši svaté zvonit?

Ani ne příliš „šturmovat,“ ani ne příliš tiše. Při obětování jednou, při Sanktus třikráte, jednou před pozdvihováním, když kněz dělá kříž nad obětovanými dary, při pozdvihování dvakráte po třech, při Domine non sum dignus třikráte, při otevírání a zavírání svatostánku jednou. Hlavně při pozdvihování se na mnoha místech dělá to, co se dělat nemá, totiž zvoní a zvoní nespočítatelněkrát!

U hlavního oltáře se zvoní vždycky. — U postranního oltáře se zvonění vynechává, je-li u hlavního oltáře Mše sv. zpívaná nebo slavná nebo farní a pod., je-li v kostele nějaká slavnost, čte-li kněz Evangelium nebo má-li kázání. A nezapomenout, zvoní se i tehdy, není-li v kostele více lidí než ministrant a kněz! ^{a)}

*

4.) Dvakráte do roka, a to na Hod Boží vánoční a v den všech věrných zemřelých (2. listopadu) smí každý kněz sloužiti tři Mše svaté. Slouží-li každou zvlášť, nemusí ministrant nijak zvyšovat svou pozornost, poněvadž je všechno jako jindy. Slouží-li je však hned po sobě a neodchází od oltáře, připraví se na oltáři zvláštní skleněná nebo stříbrná nádobka s vodou

nebo vínem. Konvičky přináší ministrant ke každému obětování, ale po svatém přijímání teprve v poslední, třetí Mši svaté. V předcházejících dvou pouze přenese misál. Kdyby sloužil kněz dvě Mše svaté za sebou a neodcházel po první Mši svaté od oltáře, nepřinášely by se konvičky po přijímání v druhé Mši svaté rovněž. *)

*

Někde i v tom případě se po sv. přijímání konvičky přináší, v tom případě však odpadá první nalévání do kalicha (vína) a druhé se neděje nad kalichem, nýbrž nad skleněnou nebo stříbrnou nádobou jinou, která se již předem na oltáři nachystá.

Ministrujeme ve dvou.

Více lidí více zmůže, říkávají moudří lidé. Při Mši svaté není třeba více lidí, ale mohou být, a pak to musí být u oltáře krásnější.

Ministrujeme-li ve dvou, klečí každý ministrant na jedné straně, neproměňují nikdy svá místa, zvoní ministrant na straně epištolní, odpovídají obá.

Při nástupu k oltáři jde první ministrant, který bude klečel na straně evangeliijní a zazvoní zvonkem u sakristie, druhý nese misál. Mezitím, co první upravuje misál na pult a odnáší bilet, čeká druhý na svém místě stojí na příchod prvního ministranta a kněze, pak oba pokleknou a říkají vše společně. (Pokleknou asi o půl kroku za knězem, ne těsně vedle něho). Po stupňových modlitbách vstanou a rozejdou se na svá místa. *)

K Evangelium přenáší misál ministrant se strany epištolní. ¹⁰⁾ Druhý ministrant mezitím klidně stojí. Po epištole povstanou obá, do středu oltáře nejdou. Při přenášení misálu pokleká ve středu pouze ministrant, který misál přenáší, a to jak při cestě s misálem, tak i při návratu. Druhý se k němu nepřipojuje.

Při obětování: Po zazvonění jdou oba do středu, kde pokleknou. Pak spolu odejdou ke stolku. První vezme konvičky a nese je v rukou k oltáři oušky ke knězi, po svém návratu vezme konvičku s vodou a tácek, druhý ručníček a jdou k oltáři společně. Po návratu upraví společně konvičky a ručníček na kredenci a vrací se do středu oltáře, kde pokleknou, rozejdou se na svá místa a zůstanou klečel. ¹¹⁾

*) Někteří autoři předepisují pokleknutí. Většina nikoliv. ¹²⁾

SPOLEČNĚ U OLTÁŘE.

Také v životě jako bratři.

Při pozdvihování obá přidržují knězi ornát!

Při svatém přijímání věřících druhý ministrant zůstává klečet. Je-li někde zvykem klečeti při svatém přijímání po stranách oltáře, můžete tento zvyk zachovati. Rovněž nošení dvou rozžatých svící je zvyk pěkný a vhodný.

Po svatém přijímání, (když kněz odkrývá kalich) povstanou; první jde pro konvičky, druhý přenesé ve vhodné chvíli misál na stranu epištolní, odkud se vrací s druhým společně, pokleknou ve středu oltáře a rozejdou se každý na své místo, kde zůstanou klečet.

Při požehnání kněze zůstávají na svých místech (nebo pokleknou spolu na nejnižším stupni) a po něm pouze povstanou. Do středu oltáře nejdou. Misál k poslednímu evangeliu, je-li třeba, přenáší ministrant se strany epištolní.

Ostatní je beze změny nebo jasné.

Obřady při slavné Mši svaté s asistencí

Ne každý z vás bude mít příležitost konat službu při slavné Mši svaté, ale většina jistě. Umět to však mohou všichni, ne???

Slavná Mše sv. je taková, kdy celebrujícímu knězi přisluhují jáhen a podjáhen, oblečení v dalmatiky, kdy se zpívá u oltáře i na kůru latinsky a používá kadidla. Neříká sice tato věta všechno, ale moudrý ministrant už ví, oč tu jde. Kromě jáhna a podjáhna potřebuje kněz k této Mši svaté ještě tři služebníků, ministrantů. Jednomu z nich se říká thuriferář a ten se stará při Mši svaté o kadidlo, dalším dvěma akolyté a ti zastupují ministranty.

A kde chtějí mít větší slávu, mohou povolat ke službě oltáře ještě čtyři ceroferáře, (říká se jim také intorticiáři), to jest ministranty, kteří budou tvořit čestnou stráž s rozžatými svícemi.

Tedy ještě jednou: Kněz (celebrant — budeme vždy označovati zkratkou C), — jáhen — (latinsky Diaconus, zkratkou D), podjáhen (Subdiaconus, zkratka S), dva akolyté (zkratka A₁, A₂), thuriferář (zkratka T) a čtyři nebo šest intorticiářů (zkratka I₁ — I₆).

Celý obřad bude asi na Vaše hlavičky dosti složitý, ale nevádí, dobrá vůle všechno zmůže a tu máte jistě všichni. ¹⁹⁾.

PŘÍPRAVA.

V presbytáři na straně epištolní se připraví na stolku:

1.) Kalich s purifikatoriem, patenou, hostií, palou, přikrytý velkým velem (jako se užívá k požehnání s Nejsvětější svátostí oltářní) v barvě dne, bursou. ¹⁹⁾.

2.) Uprostřed stolku musí zůstat místo pro dva svícny.

3.) Konvičky jako normálně ke Mši svaté.

4.) Zvonek (u oltáře nezůstane žádný!)

ZAČÁTEK STUPŇOVÝCH MODLITEB.

Při slavné Mši svaté.

5.) Kniha epištol a evangelií (latinská, kde je zvykem zpívati epištolu a evangelium latinsky i česky, tedy i perikopy).

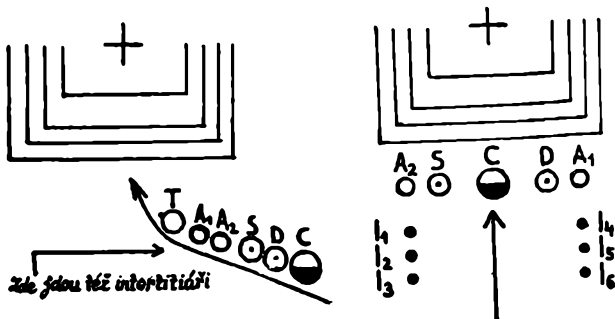
6.) Velum na kalich.

V sakristii si připraví akolyté dva svícny s rozžatými svíčkami a také ceroferáři si připraví svíce — ty se však nasvítí až před Sanktus.

NÁSTUP K OLTÁŘI.

Průvod vede thuriferář (bez kadidelnice a lod'ky "), za ním jdou — jsou-li ovšem — ceroferáři bez svíci a za nimi dvě akolyté s rozžatými svíčkami. Potom následují podjáhén, jáhen a celebrant.

Při příchodu k oltáři se ceroferáři rozestoupí na dvě strany čelem k sobě a jejich stráží projdou ostatní k oltáři, A₁ na stranu epištolní, A₂ na stranu evangeliijní, thuriferář na stranu epištolní. Když tito prošli, seskupí se ceroferáři do jedné řady za nimi (viz obrázek!) Všichni pak společně pokleknou. Kněz s asistencí

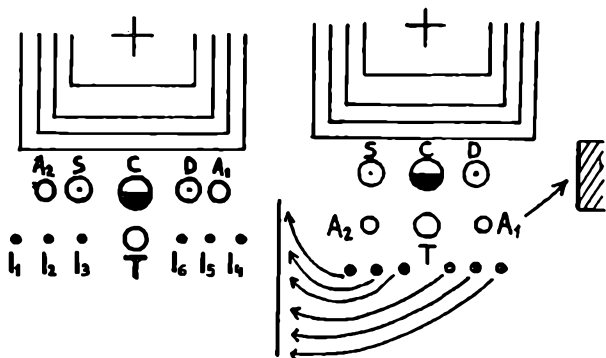
NÁSTUP K OLTAŘI PŘI SLAVNÉ MŠI SVATÉ.

Vysvětlení v textu.

začne stupňové modlitby. Obá akolyté a thuriferář se mezitím spojí v řadu za asistenci a opět všichni (i ceroferáři) pokleknou a odejdou na svá místa. Ceroferáři se postaví do řady na evangelijní straně, akolyté s thuriferářem ke stolku na straně epištolní, thuriferář uprostřed. Když jsou všichni na svých místech, společně kleknou a v kleče recitují stupňové modlitby.

Když se modlí jáhen a podjáhen Konfiteor, thuriferář vstane, odejde za celebranta do středu oltáře, poklekně a jde do sakristie pro kadidelnici s loďkou. Vrací se ihned, kadidelnici v ruce levé, loďku v ruce pravé a opět poklekně uprostřed a vrací se na stranu epištolní, kde stojí čeká na ukončení stupňových modliteb. Kadidelnice se přináší k oltáři s uhlím dostatečně rozžhaveným a uzavřená.

Po ukončení stupňových modliteb všichni povstanou a zůstanou stát na svých místech. Thuriferář vystoupí na hořejší stupeň epištolní strany, podá loďku jáhnovi a sám připraví otevřením a pozdvížením kadidelnici k nasypání. Po požehnání kadidelnici upraví a podá ji diakonovi, od něhož přijme loďku.

PŘED STUPŇOVÝMI MODLITBAMI.

Při slavné Mši svaté.

Tu postaví na stolek, vrátí se na hořejší stupeň a vezme misál s pultem a sestoupí s ním na své místo.

Kněz mezitím okouřuje kříž a oltář. Po okouření epištolní strany oltáře, když se kněz vrací do středu, vystoupí T opět nahoru a dá misál na své místo. Dole pak čeká, až mu diakon po okouření celebranta vrátí kadidelnici, se kterou odejde do sakristie. Lodičku možno ponechat přes celou Mši svatou na stolku.

OD KYRIE PO KREDO.

Akolyté a ceroferáři stojí, na konci Gloria se žehnají sv. křížem. Při poslední oraci vezme A₂ se stolku knihu epištol a jde s ní k podjáhnovi. Ten se k němu otočí, navzájem se sobě ukloní a jdou do středu oltáře, A za S, kde oba pokleknou a vracejí se na stranu epištolní. Po dobu, kdy podjáhne čte epištolu, stojí akolyta za ním. Po přezpívání epištolu opět oba společně pokleknou ve středu oltáře a A₂ se vrací na své místo. Knihu předá S sám D. Misál přenáší S.

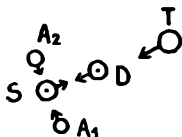
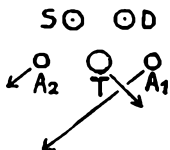
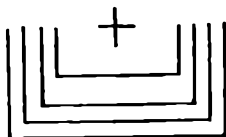
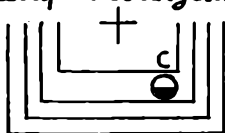

PŘED OKUŘOVÁNÍM OLTÁŘE.

Při biskupské Mši sv. (pontifikálce).

Thuriferář po epištole odejde pro kadidelnici. Když kněz dočte evangelium, vystoupí thuriferář na hořejší stupeň a stejně jako na začátku upraví kadidelnici k nasypání kadidla. Potom však vezme loďku i kadidelnici a sestoupí ke stolku, kam postaví loďku. Mezitím obá akolyté vezmou svícny s rozžatými svícemi a všichni tři přejdou do středu oltáře za subdiakona a zůstanou stát (poklekají až s asistencí). T má nyní kadidelnici v ruce pravé. Když D sestoupí, všichni společně pokleknou a rozeštoupí se podle obrázku tak, že obá akolyté stojí čelem proti sobě, uprostřed nich podjáhen, thuriferář pak po pravé straně jáhna. Když D zazpívá Dominus vobiscum, podá mu T kadidelnici, aby okouřil knihu. Potom ustoupí s kadidelnicí stranou tak, aby dým kadidla nerušil jáhna ve zpívání. — Po přezpívání evangelia podá kadidelnici opět jáhnovi, jenž okouří celebranta. Podjáhen vrátí nyní knihu A₂. Obá akolyté a thuriferář pokleknou opět ve středu a vrátí se na svá místa. Je-li Kredo, odejde T do sakristie, není-li, zůstane u oltáře.

Nástup k evangeliu.

EVANGELIUM PŘI SLAVNÉ MŠI SVATÉ.

Dobře si prohlédněte obrázek.

Při Kredu poklekají s asistencí na jedno koleno všichni, jak akolyté, tak i ceroferáři. Když zpívají na kůře: Et incarnatus est - factus est ... kleknou všichni na obě kolena a hluboce se ukloní.

OD OBĚTOVÁNÍ K POZDVIHOVÁNÍ.

Již při Kredu snal jáhen bursu s připraveného kalichu a odnesl ji k oltáři. Nyní odnáší k oltáři podjáhen kalich. A₁ mu vloží velum přes ramena a upraví je, aby nespadlo, poněvadž jej podjáhen sundá teprve po Pater noster. Druhý akolyta mezitím zazvoní a připraví si konvičky s táckem, které ihned odnese k oltáři a položí je i s táckem na roh epištolní strany oltáře. Potom už se o ně stará asistence. — Po vlití vína i vody zase konvičky odnese zpět i s táckem.

Po obětování kalicha vystoupí thuriferář s kadidelnicí na bořejší stupeň a stejným způsobem jako na začátku Mše svaté

připraví kadidelnici k nasypání kadidla. Nezapomeňte počkat na požehnání! — Potom podá kadidelnici jáhnovi, od něhož přijme loďku. Tuto odloží na stolek a jde do středu oltáře, poklekne, přejde k misálu a při okouřování evangelijní strany jej drží stranou oltáře na evangelijní straně. Po okouření této strany opět misál postaví na určené místo. Vráti se na své místo na straně epištolní a čeká, až jáhen okouří celebranta. Potom jde za D jako stráž (při okouřování stojí po jeho levé straně). Jáhen okouří podjáhna a po případě i další kněze a církevní nebo světské hodnostáře, kdykoliv pokleká nebo se uklání, činí tak T spolu s ním.

Potom podá D kadidelnici T. Oba se vrátí k oltáři, diakon se na svém místě, totiž na druhém stupni oltářním, otočí směrem k thuriferáři, jenž stojí na straně epištolní před rohem oltářních stupňů, a tento jej okouří. Kadidelnici při tom drží takto: Levou rukou drží před hrudí konec kadidelnice s kroužkem, pravou pak spojené řetízky těsně nad vlastní kadidelnicí (ale tak, aby se nepopálil). Okouřuje mírným pohybem, a hledí, aby se rukou nedostal do výše hlavy (asi tak ve výši ramen). Nyní okouřuje jáhna, a to dvakrát (latinsky se říká „*duplici ductu*“). Neokouřil-li jáhen také lid, vrátí se nyní ke mřížce, ukloní se a okouří přítomné věřící. Činí tak trojnásobně jedenkrát („*semel triplici ductu*“). Požádejte známého velebného pána, ať vám vyloží, co to znamená při okouřování „*ictus*“ a „*ductus*“¹⁾). Po okouření věřících se vrátí do středu před oltář, poklekne a odejde do sakristie. — Jsou-li však u oltáře ceroferáři, počká ve středu, až se postaví do jedné řady dva (tří) po jeho straně pravé, dva (tří) po jeho straně levé a teprve nyní všichni společně pokleknou a odejdou do sakristie. Tam si rozžehnou svíčky na zvláštních svícnech (říká se jim „*fakule*“ nebo „*intorticia*“) a připraví se k nástupu k oltáři.

Když se u oltáře domodlili Prefaci a Sanctus, nastoupí průvod ceroferářů cestu k oltáři. V čele jde thuriferář s kadidelnicí, za ním čtyři nebo šest ceroferářů, a to tak, že napřed jdou ti, kteří budou stát na straně evangelijní. Jdou pomalu a správně. Ceroferáři strany evangelijní drží svícny v ruce levé, ceroferáři se strany epištolní v ruce pravé. — Před oltářem

zůstane thuriferář uprostřed a ceroferáři se strany evangelijní přejdou na jeho levou stranu, všichni pak se postaví čelem k oltáři a společně pokleknou na jedno koleno. Thuriferář odejde na své místo na stranu epištolní a ceroferáři se rozestoupí a kleknou na obě kolena.

*

Když po okouření oltáře jáhen okurjuje podjáhna, přistoupí akolyté k oltáři s konvičkou, táckem, ručníkem k Lavabu jako při obyčejné Mši sv. Po návratu zůstanou stát na svých místech.

Po Sanktus počkají na příchod ceroferářů a když tito klekají na obě kolena, kleknou u stolku rovněž. Thuriferář si stoupne uprostřed nich, avšak nekleká.

Nepřisluhují-li ceroferáři, přijde thuriferář rovněž po Sanktus a po pokleknutí jde na své místo mezi akolyty, kteří v tom případě kleknou hned, jakmile se asistence domodlí Sanctus.

POZDVIHOVÁNÍ.

Akolyta, jenž má na starosti zvonek, zazvoní jako při tiché Mši svaté před pozdvihováním a stejně zvoní i při pozdvihování.

Před zazvoněním vloží A₁ thuriferářovi trochu kadidla do kadidelnice.

Po prvním zazvonění, když i podjáhna před oltářem pokleká, postoupí thuriferář k oltáři a klekne si na roh druhého stupně epištolní strany oltáře, odkud okurjuje Nejsvětější Svátost Oltářní. Činí tak při poklekání kněze a při pozdvihování svaté Hostie nebo Kalicha, a to vždy 3 krát po třech duktech (triplici ductu).

Po okouření se vrátí thuriferář na své místo mezi ceroferáře. Všichni (tedy i akolyté u oltáře) současně povstanou a thuriferář odvede ceroferáře zpět do sakristie, kde odloží svíce a thuriferář kadidelnici. Pak se vrátí k oltáři, kde pokleknou a stoupnou si tak jako při začátku Mše svaté, t. j. na evangelijní stranu.

Nedrží-li podjáhna patenu, okurjuje při pozdvihování on.

OD POZDVIHOVÁNÍ DO KONCE MŠE SVATÉ.

Po Pater noster (vlastně při jeho konci), odkládá podjáhna velum. A₁ mu je sejme s ramen a složí na stolek.

Při Agnus Dei se všichni bijí v prsa.

Po první modlitbě před přijímáním přijímá jáhen od celebranta polibek pokoje („osculum pacis“) a předá jej podjáhnovi. Ministrantům, kteří dosud nejsou kleriky, není zvykem tento „pax“ (jak se jednoduše říkává) předávat, ale je to možné. Zavedete-li si někde tuto praxi, požádejte velebného pána, aby vám ukázal, jak se přesně tento „pax“ přijímá a dává!

Při Domine non sum dignus se zvoní jako při tiché Mši sv.

Podává-li se sv. přijímání, je zvykem, že Konfiteor zpívá jáhen sám, jinak jej říkají všichni v kleče, při rozdávání sv. Přijímání jdou obá akolyté s kněžími, rozžaté svíce se svícny v rukou, jako čestná stráž Spasitelova. V tom případě všichni, kteří nemají právě funkci, klečí od Konfiteor až po skončení rozdělení Eucharistie.

Po sv. Přijímání dá opět akolyta konvičky na roh epištolní strany oltáře i s táckem a po upotřebení je odnese zpět. Druhý akolyta mezitím vezme volně do rukou malé kalichové velum, složené na stolku, a donese je na evangelijní stranu oltáře, kde je položí na roh. Podjáhen jím pak přikryje kalich a odnese na stolec, při čemž se mu thuriferář a akolyté uhnou.

Při požehnání po *Ite* všichni klečí a k poslednímu Evangeliu opět povstanou. Po oznámení začátku posledního evangelia vezmou akolyté svícny (a po případě i birety pro asistenci), jdou s thuriferářem do středu, současně i ceroferáři nastoupí opět do řady rovnoběžně s oltářem, a všichni poklekají při *Et Verbum caro factum est*. Potom pokleknou ještě jednou s celou asistencí a nastoupí cestu do sakristie. Napřed jde thuriferář, za ním ceroferáři, akolyté, asistence, celebrant. V sakristii se všichni vhodně seskupí před křížem, ukloní a uloží své věci.

VÝJIMKY A DODATKY K TÉTO ČÁSTI.

Praktické rady pro všechny:

1.) Místní poměry mnohdy nedovolují provést všechno tak, jak je předepsáno. Nevadí, hleďte zachovat podstatné věci a nezapomeňte na podmínky řádných liturgických úkonů, jak byly uvedeny v úvodu této knížečky.

PŘI BISKUPSKÉ PONTIFIKÁLCE.

Modlitby u trůnu.

(Obrázek ze svěcení novokněží v Českých Budějovicích.)

2.) Obřady při slavné Mši svaté nestačí pouze přčísti („našprkat,“ jak říkají studenti), ale je třeba je nacvičit. Nejstarší nebo nejschopnější z ministrantské družiny se ujme této funkce a ostatní poslechnou jeho rad. Nacvičujte tyto funkce nejdříve třeba doma, ale aspoň před slavností i v kostele!

3.) Neztráťte nikdy hlavu, Pán Bůh nebude měřit podle toho, jest-li bylo všechno splněno do posledního předpisu, ale podle ducha, s jakým jste ministrovali, a podle úmyslu a lásky. Když se někdy něco splete, je třeba to nepozorovaně a hlavně klidně napravit. U oltáře se zbytečně nedorozumívejte, popletům nesmějte . . . Nezapomeňte, že svaté věci konáme svatě!

4.) Akolytům:

Svíce, která jasně plane a hoří, musí být i symbolem vašeho života. Konejte svou práci dobře:

Svícný nosí akolyté tak, že levý akolyta jej drží uprostřed rukou levou a dole přidržuje rukou pravou, spíše k levému rameni, druhý tak činí opačně, aby bylo docíleno souměrnosti.

Ve mších sv. za mrtvé a ještě o některých dnech v roce (na příklad na květnou neděli při pašijích) se svíčky k evangeliu nepřinášejí. (Bude o tom podrobněji pojednáno v druhém dílu). V tom případě máte ruce sepjaté, ostatní je stejné.

5.) Thuriferáři:

V kadidelnici musí být vždy uhlí žhavé a také srdce každého ministranta musí planout láskou ke Kristu!

Udržuj kadidelnici v pořádku. U oltáře se s ní nikdy nemá houpat. Snad bys tak mohl učiniti, kdyby bylo nebezpečí, že uhlí vyhasne, ale pěkně to nikdy nevypadá!

S lodkou stále choditi není nutné ani pěkné, přines si ji k oltáři po prvé (při Introitu) a při posledním použití odnes do sakristie.

Nauč se dobře zacházeti s kadidelnicí, pěkně okuřuj, ať nejen vystupuje vůně kadidla, ale též jasně znějí zvonivé tóny řetízků!

6.) Při celé Mši svaté s výjimkou stupňových modliteb, části od Sanktus před pozdvihováním a požehnání, se stojí.

O některých dnech*) a Mších sv. za zemřelé (Requiem) se klečí též při oracích a postcommunii a od Sanktus až po Pax Domini sit semper vobiscum. Také ceroferáři při těchto Mších svatých neodejdou hned po pozdvihování, nýbrž si kleknou na první stupeň po obou stranách oltáře a odcházejí teprve po sv. přijímání. Thuriferář však kadidelnici odnese do sakristie hned po pozdvihování. — V těch dnech, kdy se takto děje, neužívají (s výjimkou Requiem) jáhen a podjáhen dalmatik, nýbrž zvláštních rouch, jimž se říká planety plikáty, nebo přísluhy pouze v albách. Akolyté pomohou při svlékání a oblékání těchto zvláštních rouch (podjáhen je svléká před epištolou a po epištole obléká, jáhen je svléká před evangeliem a obléká po sv. přijímání!)

*) Dny postní, kvatembrové, prosebné a některé vigilie.

ZPÍVANÁ MŠE SVATÁ BEZ ASISTENCE.

1.) Bez incensace (okuřování).

Je stejná jako při ministrování ve dvou. Zpívá-li kůr příliš dlouhé sbory, můžete od Introitu do obětování stát!

2.) S incensací. ¹⁶⁾

Kromě dvou akolytů nastoupí thuriferář. Přichází k oltáři jako o slavné Mši sv. Při nasypávání kadidla mu může podržet loďku jeden z ministrantů nebo zvláštní navikulář (t. j. ministrant, který bude vždy chodit s ním a bude nosit loďku s kadidlem. Někde je zvykem, že tak činí i při slavné Mši svaté s asistencí!) nebo konečně i kněz. Při Introitu opět odstraní s oltáře misál, (jako při slavné Mši svaté.) Potom okouří celebrujícího kněze stejným způsobem jako Diákon ve Mši sv. slavné. (Triplici ductu!). Po Graduale opět vloží celebrant kadidlo do kadidelnice (na epištolní straně!) a thuriferář, pokleknuv ve středu oltáře, přejde na stranu evangelijní, kde kněz sám okouří misál na začátku evangelia. Při tom mohou doprovázeti thuriferáře 2 akolyté s rozžatými svícemi na svícnech, jako při slavné Mši svaté. Při zpívání evangelia stojí po stranách thuriferáře, obrácení čelem k oltáři. Po Evangeliu opět okouří thuriferář celebranta. Při obětování postupuje stejně jako při slavné Mši svaté. Okouří sám celebranta a potom může okouřiti i akolyty a věřící. Při pozdvihování je postup stejný jako při slavné Mši svaté.

Je-li zpívaná Mše svatá před vystavenou Nejsvětější Svátostí oltářní, okuřuje po Evangeliu thuriferář celebranta nikoliv zleva, nýbrž ze středu, stojí před stupni oltáře čelem ke straně evangelijní.

SLAVNÁ MŠE SVATÁ ZA ZEMŘELÉ (REQUIEM).

Při Introitu se oltář neokuřuje (platí i pro zpívanou Mši svatou s incensací, kde snad je povolena). K Evangeliu se nepřináší ani svíce ani kadidlo! Vynechává se okuřování asistence i věřících. Při pozdvihování okuřuje sám podjáhén! Ceroferáři (jak už bylo řečeno) odcházejí až po svatém Přijímání.

Rozdělení sv. přijímání mimo Mši svatou.

Někdy podává kněz věřícím svaté přijímání přede Mši svatou nebo po Mši svaté nebo i mimo ni. Jak se v tom případě zachová ministrant?

Hned po příchodu k oltáři (nebo je-li to po Mši svaté, hned po skončení předchozích obřadů) se pomodlí Konfiteor (jak uvedeno ve Stupňových modlitbách). Potom na dvě modlitby kněze odpoví Amen. Zazvoní jako jindy při otevření svatostánku, když kněz pokleká, při Domine non sum dignus 3 krát a pak opět po uložení ciboria do svatostánku, když kněz pokleká, jedenkrát. Přisluhuje-li patenou jako při sv. Přijímání ve Mši svaté.

Když se kněz vrátil k oltáři, modlí se několik modliteb, na něž ministrant odpovídá:

K.: Panem de coelo praestitisti eis (v době velik. přidá Aleluja).

K.: Chléb s nebe dal jsi jim. (Aleluja).

M.: Omne delectamentum in se habentem. (Aleluja).

M.: Všechnu líbezncst v sobě mající. (Aleluja).

K.: Domine, exaudi orationem meam.

K.: Pane, vyslyš modlitbu mou!

M.: Et klámor meus ad te veniat!

M.: A volání mé k tobě přijď!

K.: Dominus vobiscum.

K.: Pán s vámi.

M.: Et kum spiritú tuó.

M.: I s duchem tvým.

MINISTRANT SE ZVONKEM.

Zapomněl sundat biret.

K.: ...per omnia saecula
saeculorum.

K.: ...po všechny věky
věkův.

M.: Amen.

M.: Amen.

Nato kněz uloží ciborium, poklekne, ministrant zazvoní a zůstane klečeti, neboť kněz ještě udělí věřícím požehnání, na něž odpoví ministrant **Amen** a potom teprve povstane a odejde s knězem do sakristie nebo se připraví k dalšímu liturgickému úkonu, bude-li následovat. (Je-li kněz oblečen v černá paramenta [t. j. přede Mší sv. zádušní nebo těsně po ní], požehnání neuděluje).

Obřady při požehnání s Nejsvětější Svátostí Oltářní.

Požehnání s Nejsvětější Svátostí Oltářní bývá buď po Mši sv. nebo je součástí zvláštních odpoledních pobožností, jimž lidé říkají prostě „požehnání.“ Úkoly ministrantů při nich nejsou složité a proto si o nich povíme jen stručně.

1.) Požehnání po Mši svaté bez incensace.

Při otevření svatostánku a pokleknutí kněze zazvoní. Pak podá knězi, který klečí na stupních oltáře a čeká, až se dozpívá píseň k požehnání, knížku, v níž jsou modlitby k požehnání. V případě, že by nikdo neodpověděl, odpoví sám. (Viz výše!). Mezitím, co zpívá kněz modlitbu k Nejsvětější Svátosti Oltářní, vezme se stolku připravené velum a pokleknuv na jedno koleno, stoupne si za kněze. Když tento dozpívá a klekne, vloží mu ministrant správně velum přes ramena a vrátí se na své místo. Při žehnání Nejsvětější Svátostí třikrát zazvoní. Potom hned vystoupí na hořejší stupeň a sejme při pokleknutí kněze velum s jeho ramenou, neboť tento se dolů už nevrací. Složí je, zazvoní při zavírání svatostánku, uloží velum na stolek a pak nastoupí cestu do sakristie, jak je uvedeno v části o ministrování při Mši svaté.

Ministrují-li dva ministranti, stará se o velum ministrant druhý.

2.) Požehnání s incensací.

Přitom je potřeba aspoň dvou ministrantů (mnohde zastupuje ministranta kostelník).

Thuriferář přinese k oltáři kadidelnici a lod'ku, poklekne a pak stojí vedle ministranta na epištolní straně, kterému podá lod'ku s kadidlem. Když se kněz na stupni oltáře hluboce ukloní Nejsvětější Svátosti, vstane a s ním i ministrant a thuriferář připraví kadidelnici knězi tak, aby mohl lehce nasypati kadidlo. Ministrant s lod'kou ustoupí trochu dozadu a přidržuje lod'ku knězi. Potom znovu všichni kleknou (i thuriferář vedle ministranta) a thuriferář podá kadidelnici ministrantovi, který ji správně předá knězi. O obstarání vela se může starat ministrant na druhé straně nebo sám thuriferář, po případě i ministrant se strany epištolní. Činí-li tak tento, přijme pak kadidelnici od kněze přímo thuriferář. Při vlastním požehnání klečí thuriferář na zemi před prvním stupněm oltáře a okuřuje Nejsvětější svátost oltářní (kleká při pokleknutí kněze a povstane rovněž při pokleknutí kněze). Potom zase prostřednictvím ministranta nebo přímo (stará-li se ministrant o velum) podá kadidelnici knězi a po okouření ji opět přijímá. Kdykoliv má v ruce kadidelnici, stojí, jinak klečí. Od oltáře odcházejí všichni společně, thuriferář první.

Je-li Mše sv. s asistencí, podá thuriferář kadidelnici vždy diákonovi, při žehnání okuřuje sám, velum předá akolyta podjáhnovi a od něho je zase přijímá.

3.) Odpolední „požehnání.“

Je to delší lidová pobožnost. Na začátku se vystaví na oltáři Nejsvětější Svátost Oltářní, při čemž se okurčuje stejně jako uvedeno výše. Potom se kadidelnice opět odnese a následují litanie nebo jiné modlitby. Po jejich ukončení (pravidelně po Modlitbě Páně a Pozdravení andělském, jež se modlí jedenkrát nebo třikrát) se kadidelnice opět přinese a následuje teprve skutečné požehnání s Nejsvětější Svátostí Oltářní jak uvedeno výše.

Obřady při udělování některých svátostí a svátostin.

Udělování svatého křtu.

Většinou si připraví všechno ke křtu sv. pan kostelník nebo velebný pán. Ale i ministrant může vědět, co je třeba.

Připraví se:

Na zvláštním tácku sůl.

Svaté oleje si připraví kněz sám.

Nádobka (lžička, konvička), kterou nabírá kněz vodu ze křtitelnice.

Nádobka, do níž při lití křestní vody na křtěnce voda stéká.

Vata na utření míst, jež kněz pomazal svatými oleji. Štola, na jedné straně bílá, na druhé fialová, rocheta. Kousíček chleba, jímž si kněz čistí ruce po pomazání křtěnce sv. oleji.

Ručníček, tácek a konvička s vodou na umytí rukou.

Bílá rouška, již kněz dává novokřtěnci.

Svíce, která se rozžehne před ukončením křtu a již kněz rovněž svěří kmotrovi.

Rituál (knížečka, podle níž se křtí.)

Ve křtu svatém se člověk stává křesťanem, odpouští se mu hřích dědičný, všechny hříchy, učiněné před sv. křtem (je-li to člověk dospělý, který už mohl spáchat osobní hřích) a dává se mu možnost a ukládá

povinnost užívatí všech prostředků, jež svěřil Církvi Bůh, aby mohla vésti lidi ke spáse. — Tyto skutečnosti se rýsují též v obřadu křtu svatého.

O tom, jak se křest uděluje a co jednotlivé části znamenají, jste se učili, anebo se ještě budete učit při náboženství. Zde to není možno uvádět pro nedostatek místa.

Ministrant všechno připraví, obleče kněze a pak mu při křtu svatém přisluhuje. Většinou končí ministrantův úkol tím, že přisluhuje jen při úvodní části (drží nádobku se solí) a pak při lavabo po mazání svatými oleji. V případě, že by někdo z vás měl úkol o všechno se postarati, musí se nejprve poraditi s knězem, neboť obřad křtu svatého je dosti složitý a jeho popsání a vysvětlení by zabralo zde příliš mnoho místa.

Posvěcená nepotřebná sůl, voda po umytí rukou, chléb a vata se odloží do sakrária. Pevně věřím, že už víte, co to asi je. Že ano?

Svaté pomazání nemocných.

Církev pečuje o duše sobě svěřené od jejich narození až do chvíle poslední, ba i po smrti, kdy se za spásu jejich modlí. Posilou na cestu do věčnosti je svátost svatého (nebo jak se říká, posledního) pomazání. Lidé říkají, že velebný pán „jde zaopatřovat.“ Většinou chodí kněz sám, ale na mnoha místech je ještě zvykem, že jej doprovází ministrant. Kde tak činíte, konejte i tuto svou službu rádi; hleďte i sami pro sebe z ní vytěžit co možná nejvíce... Malý chlapec ten pravidelně vůbec nevěří,

že by mohl umřít. A zatím . . . Proto je třeba, abychom byli připraveni na smrt!

Jak připravíme příbytek nemocného?

Nijak zvláštně, pouze stůl se upraví. Pokryje se bílým ubrusem, doprostřed se postaví kříž, po stranách dvě hořící voskové svíce. Na stůl se dá nádobka se svěcenou vodou a jiná s čistou vodou, vedle ní dva nebo tři svázané prázdné žitné klasy, na talířek trochu soli a kousek chleba. Před stůl se připraví klekátko nebo stolička. Nese-li kněz nemocnému pouze svaté přijímání, není třeba připravovati sůl ani chlebové kůrky.

Na pozdrav kněze, který vchází k nemocnému: „Pokoj domu tomuto“ se odpovídá: „A všem, kteří přebývají v něm.“ (Pax huic domui. — Et omnibus habitantibus in ea!)

Ostatní odpovědi si kněz většinou odříká sám. Kdyby se to chtěl malý ministrant všechno naučit, jistě by se mu to nakonec v hlavičce vše spletlo dohromady. A vy starší, budete-li si o to z pilnosti snažit, jistě vám kněz rád půjčí příslušné texty. Totéž platí o ostatních obřadech, jež ještě přijdou na dalších stránkách.

Svátost manželství.

Spojuje dva lidi, muže a ženu, na celý život, aby ve vzájemné lásce a svornosti mohli klidně vychovávat své děti, plnit všechny povinnosti manželské a šťastně dojítí blaženosti věčné. Ve svátosti stavu manželského nabývají muž a žena milosti Boží, aby všechno toto nekonalí sami, nýbrž aby v každé chvíli s nimi bylo i po-

žehnání Boží. Před Pánem Bohem je jediné to manželství pravé, které splní všechny podmínky a odstraní všechny překážky. O tom se učíte v katechismu. Víte také, že katolík může uzavřítí platné manželství pouze před katolickým knězem.

Při oddavkách jistě už přisluhovala většina z vás. Připraví se k nim pouze rocheta a štola (bílá, po případě pluviál) pro kněze, tácek na snubní prstýnky, jež kněz světí a kropenka se svěcenou vodou.

Po oddavkách vyzývá kněz všechny přítomné, aby se za novomanžele pomodlili. Kéž tato výzva platí, chlapci, hlavně vám. Je dnes tolik nešťastných rodin! A přece i vy svou modlitbou můžete těm, jež už smí rozloučiti pouze Bůh, vyprositi tolik Božího požehnání!

Je-li po oddavkách Mše sv., modlí se kněz po Pater noster a před závěrečným požehnáním zvláštní modlitbu za novomanžele. Po této poslední modlitbě kropí snoubence ještě jednou svěcenou vodou. Obě modlitby se modlí na epištolní straně, obrácen ke snoubencům, kteří klečí před oltářem. Proto mu musí ministrant držet otevřený misál. Drží jej tak, že hořejší část hřbetu opře o čelo a v rukou má spodní rohy obou stran (u ořízky! ¹⁷)

Křesťanský pohřeb.

Není to svátost, pouze svátostina, ale v životě člověka mnoho znamená, neboť se jím loučíme s mrtvým, jehož spatříme v tváři v tvář až na věčnost.

Kněz i ministranti se oblékají v smuteční roucha barvy černé, pouze při pohřbu dětí se užívá barvy bílé.

K pohřbu je potřeba aspoň dvou, ale nejlépe tří ministrantů; dva jdou s knězem (jeden z nich nese krosku se svčnou vodou a v ní kropáč), třetí nese v čele průvodu kříž.

O Mši svaté za zemřelé je několik slov na předchozích stránkách. Po Mši svaté při modlitbách u rakeve se používá rovněž kadidla. Máte-li je na starosti, nezapomeňte!

Na hřbitově je zvykem, že kněz i ministranti po skončených modlitbách vhodí první několik kousků země nebo připravené květiny na rakev.

Nechod'te, chlapci na pohřeb jako diváci, ani ne z finančních důvodů, aby snad bylo na zmrzlinu nebo na biograf! Je to jedna z vašich povinností a tuto právě tak jako jiné, musíte splnit, tak ji musíte splnit, aby se líbila Bohu. Také každého z vás jednou budou snad doprovázet na cestě poslední malí ministranti . . . I oni se budou těšit ze života jako nyní vy, ale i jejich chvíle přijde! Zde na světě jsme jen cizinci, ale rozloučení se světem je těžké pro ty, kteří umírají, i pro ty, jež umírající opouští . . . Bud'te aspoň modlitbou za mrtvého účastni jejich bolu . . . Možná, že tato modlitba vám jednou usnadní cestu do nebe!

Požehnání matky po porodu.

Vy ministranti tomu říkáte „úvod," a to proto, že kněz uvádí do chrámu matku s nově narozeným dítětem, aby vyprosil oběma požehnání Boží.

Připravit: Bílou štolu a rochetu pro kněze.

Ministrant vezme s sebou kropáč se svěcenou vodou.

Také s vámi asi přišla kdysi do chrámu vaše maminka a modlila se za vás . . . Pomodlete se za novorozeného a vzpomeňte si, zdali jste věrní službě, již jste pověřeni, zdali jste věrní Bohu, kterému vás tehdy maminka obětovala.

MODLITBA.
Rozmluva s Pánem.

Milý chlapče,

prvý díl knihy je u konce. Ukázal ti tvou službu v pravém světle a poradil ti, jak ji konat, aby byla správná. Víím, že tato knížečka není úplná. Proto se na mne nezlob, nestačilo místo, je dosud málo papíru, ale přesto věřím, že budeš spokojen.

V druhém dílu knížečky, který se připravuje, bude vysvětlen celý církevní rok, ne sice příliš podrobně, ale tak, aby to postačilo ministrantovi. V něm bude také všechno, co je nutné k správnému duchovnímu životu, běžné denní modlitby, příprava na svatou zpověď a sv. přijímání a t. d. — Jestliže ti tato knížečka ukazuje vnější stránku tvé služby, pak v druhé části ti chci poradit, jak bys měl zařídit svůj život, abys mohl i hrát kopanou i být správným dítětem Božím!

A chceš-li, můj milý chlapče, vykonat něco pro toho, kdo sepsal s pomocí Boží tyto řádky, pak se za mne pomodli, abych i já byl dobrým, svatým sluhou oltáře!

Autor.

POZNÁMKY PRO KNĚZE A STARŠÍ STUDENTY — MINISTRANTY.

1.) Úvod zpracován podle Gatterera: Praxis celebrandi Oeniponte 1926 a pozdějších vydání.

2.) Podrobněji pro ministranty: Katolická liturgika od Žáka, vydalo Státní nakladatelství v Praze, pro starší studenty a kněze, na př.: Foltýnovský: Liturgika. 2. vyd. Olomouc 1936. — Schaller: Liturgie. Praha 1933.

3.) Viz na př. Gatterer, Praxis celebrandi 1926, str. 36 a j.

4.) Podle CIC can. 1306 smějí se dotýkati kalicha a ostatních bohoslužebných věcí, přicházejících ve styk se Sanctissimem pouze klerici a ti, jimž je o ně svěřena péče. Někteří autoři pokládají za takové i kostelníky a ministranty (myslím, že všeobecně nelze aplikovat, ale in casu necessitatis, jsou-li zachovány ostatní podmínky, lze to dovolit!)

5.) Mše svatá tichá a slavná jsou probrány podle rubrik Misálu, Odpovědí Kongregací, Příručky pro ministranty, již vydala LA a různých autorů (na př. Gatterer, Aertnysse, Kunz, Lurz a j.)

6. Je zajímavé, že toto se většinou nedělá, ačkoliv je to jeden z mála předpisů, jež pro ministranty misál vysloveně uvádí. Ritus cel. Missae, Offertorium.

7.) „Velký“ spor se vede o to, má-li se vyslovovat v *Suscipiat totiusque* nebo *totiusque*. U samotného slova *totius* nemůže být sporu, poněvadž je na slabice *ti* přízvuk, ale zde přichází přízvuk na slabiku předposlední „*us*.“ Podle pravidel by se tedy mělo číst *totiusque* . . .

8.) SRC citováno podle Gatterer: Praxis celebrandi str. 15.

9.) Rubriky nového misálu nemají jiného předpisu pro tyto Mše sv., než jak jej uvádím. Jsou uvedeny u Hodu Božího vánočního i v den všech věrných zemřelých. Druhý uvedený způsob, který byl dříve zaveden, se na mnoho místech dosud uplatňuje.

10.) Opačně postupuje příručka LA, tento způsob však je více zaveden a odpovídá předpisům o liturgických úkonech.

11.) Není nikde předepsáno, aby se zůstávalo klečet uprostřed oltáře na *Suscipiat* — právě tak ne na poslední požehnání — rovněž není předepsáno při *Suscipiat* sklánění hlavy. V jiných zemích se tak nečiní!

12.) Postup je popsán dosti stručně a hlavně mladším ministrantům jej musí kněz podrobněji ukázat a vyložit!

13.) Při *Requiem* se kalich upraví jako normálně ke Mši svaté tiché.

14.) Někde je zvykem, že nastupuje thuriferář s kadidlem. Podle *Ceremoniale Ep.* (I. c. 2n. 20) má to tak vlastně být, neboť kadidlo se vkládá v sakristii před odchodem k oltáři.

15.) Pojem *ictus* a *ductus* vykládá každá příručka *Ritu*.

16.) Jen na zvláštní povolení Svaté Stolice. Povoleno arcidiec. pražské. CKD 1947, 26.

17.) Jen na málo místech jsem viděl správně zachovaný postup této mše svaté, přesto, že jsou rubriky misálu docela jasné.

18.) Mezi různými autory je hlavně ten rozpor, že různě stanoví předpoklady určitých liturgických úkonů. Jedna strana si stanovila podmínku: všechno nepotřebné, tedy i každý zbytečný krok, pryč. Ti neschvalují poklekání, na př. po stupňových modlitbách, po sv. přijímání (jak uvedeno v textu a j.), misál se přenáší podle jejich názoru cestou nejkratší a pod. Druhá strana přidává kroky, doporučuje obcházení oltářních stupňů (*via longior*) a pod. — Neodvážuji se rozhodnout, co je správné. V příručce jsem se držel názoru většiny, jež zastává na příklad i slavný Kunz (*Die liturgischen Verrichtungen der Ministranten*, Pustet 1902) a jiní. Novější autoři, kteří vyšli z liturgické školy posledních let, mezi nimi na př. Lurz (*Ritus und Rubriken der heiligen Messe*, Würzburg 1941), se kloní k názoru druhému.

POZNÁMKY K OBRÁZKŮM.

Obrázek na obálce ukazuje zvláštní a opravdu pěkný oblek ministranský, zvaný „římská toga.“ Fotografoval autor v Suchém Vrbném u Č. Budějovic.

Obrázek na straně 4. (proti titulnímu listu) zapůjčen Diecéšní kanceláří Duchovní Rady Junáka v Čes. Budějovicích a fotografoval jej p. Smolík.

Obrázek na str. 11. zobrazuje kostelík u sv. Rosárie, neda-leko Bernartic. Foto autor.

Obrázek na str. 16. zapůjčilo Ředitelství stud. semináře v Č. Budějovicích. Je to obrázek oltáře sv. Aloise, v kostele sv. Václava v Č. Budějovicích. Foto Hájek.

Obrázek na str. 19. nakreslil podle návrhu autora Vlad. Müller.

Skupinka ministrantů na str. 24. je ze Suchého Vrbna u Č. Budějovic. Foto autor.

Na straně 30. je zobrazen pohled do lodi kostela sv. Anny v Č. Budějovicích.

Obrázek na str. 34. zachycen autorem v Suchém Vrbném.

Grafická znázornění na stranách 41., 60., 61 a 63. vypracoval podle návrhu autora Vladimír Müller.

Obrázek na str. 43. je opět ze Suchého Vrbného. Ministrant má správně stát o stupeň níže, ale poněvadž byl příliš malý, dovolili jsme mu postoupiti výše. Povšimněte si jiného druhu ministranských obleků („malý kanovník“). Foto autor.

Str. 46. zobrazuje kněze při zpívání preface. Je to obrázek z primice P. Xixta z Kongregace Těšitelů. Poněvadž byla sloužena „sub divo“ (venku) a oltář neměl kříž, musel být postaven vedle mešní tabulky malý kříž. Foto Trávníček.

Obrázek na str. 50. je opět ze Suchého Vrbna. Foto autor.

Str. 56. ukazuje nejčastější ministrantské obleky. Odkud obrázek je, poznáte už lehce sami. Foto autor.

Obrázek na str. 59. ukazuje začátek stupňových modliteb. Foto Trávníček — na primici P. Xixta z Kongregace Těšitelů.

Obrázek na str. 62. je ze slavné Mše sv., kterou slouží pan biskup. Říká se jí „pontifikálka.“ Foto Trávníček při svěcení novokněží 29. června 1947 v českobudějovické katedrále.

Pontifikálka začíná u oltáře, ale od Introitu až po obětování zůstává pan biskup u trůnu na evangelijní straně. Obrázek na straně 67. zachycuje J. E. pana biskupa Eltschknera při svěcení novokněží 29. VI. 1947 v Č. Budějovicích při zpívání orací. Po stranách stojí jáhen a podjáhen, v pozadí biskupský ceremonář, proti němu presbyter assistens. Foto Trávníček.

Obrázek na str. 71. je ze Suchého Vrbného — foto autor.

Obrázek na str. 72. zapůjčilo Ředitelství stud. semináře v Č. Budějovicích. Foto autor.

OBSAH:

	Strana
Úvod	7
Pro nepřátele cizích slov (vysvětlení liturg. úkonů)	8
Ach, co všechno ten ministrant musí umět	15
Místo oběti (oltář a jeho úprava)	17
Ted' už je to jistě všechno (liturgické předměty)	18
Bohoslužebná roucha	20
Barva rouch bohoslužebných	22
A pro úplnost ještě dvě věci (liturg. knihy a liturgický jazyk)	22
Úkoly ministranta v sakristii	25
Mše svatá	28
Příprava (Mše sv.)	29
Nový člověk	32
Přistoupím k oltáři Božímu	33
Stupňové modlitby	35
Introit, Kyrie, Gloria, Orace	39
Epištola, Evangelium, Kredo	40
Obětování	42
Sekreta. Preface. Sanktus. Modlitby před pozdvihováním.	45
Proměňování	47
Příprava na sv. přijímání. Sv. přijímání	48
Závěr Mše svaté	49
Dodatky a výjimky	52

Ministrování ve dvou	55
Slavná Mše svatá s asistencí	58
Příprava	58
Nástup k oltáři	59
Od Kyrie po Kredo	61
Od obětování k pozdvihování	63
Pozdvihování	65
Od pozdvihování do konce Mše svaté	65
Dodatky a výjimky	66
Zpívaná Mše svatá	69
Slavná Mše sv. za zemřelé	69
Rozdělení sv. přijímání mimo Mši sv.	70
Obřady při požehnání s Nejsv. Svátostí Oltářní	73
Obřady při udělování některých svátostí a svátostin	76
Křest	76
Svaté pomazání nemocných	77
Svátost manželství	78
Křesťanský pohřeb	79
Požehnání matky po porodu	80
Doslov	83
Poznámky	84
Výklad obrázků	86
Obsah	88

Autor: Josef Šlechta.

Název: S L U Ž B A O L T Á Ř E

(Příručka pro ministranty).

Díl I.

Roku 1947 v Č. Budějovicích.

Vytiskla knihtiskárna V. A. Vimr a spol.,

dříve Budovicia v Č. Budějovicích.

Vydání: I.

Náklad: 5.000 výtisků.

Cena: 25.— Kčs.

Poznámky:

Cena Kčs 25.—